

A detailed illustration of a kestrel in flight, shown from a side profile. The bird's wings are fully extended, revealing intricate patterns of brown and white spots and bars on the feathers. The bird's body is a mix of green and brown, with a lighter-colored head and neck. The background is a solid, bright blue.

Jaaroverzicht 2025

Vogelwacht
Uffelte e.o.

Jaaroverzicht 2025

In dit Jaaroverzicht 2025 laten het bestuur en de coördinatoren van de verschillende werkgroepen en commissies, mede namens hun vrijwilligers, u in vogelvlucht kennis nemen van hun activiteiten en belevenissen.

Een groep vrijwilligers om trots op te zijn, die hun 'werk' uiterst serieus nemen en er alles aan doen om het tot een succes te maken.

Voor allen is het weer een fijn jaar geweest met bijzondere momenten.

Heel veel leesplezier gewenst.

Jaaroverzicht 2025

Torenvalk, vogel van het jaar 2025

Inhoudsopgave Jaaroverzicht 2025

Voorwoord voorzitter	Bevlogenheid geëerd met onderscheiding	pagina	1
Secretariaat	Jaar van de torenvalk en van Het Boek	pagina	3
Activiteiten	Vroege (en avond)vogels komen aan hun trekken	pagina	5
Broedvogelinventarisatie	Populatie vogelsoorten vrijwel stabiel	pagina	11
Zwaluwen	Buitengebied doet het wel goed	pagina	16
Nestkastencontrole	Broedresultaten iets minder	pagina	20
Heideschonen	Een geslaagd jaar? Jazeker!	pagina	27
Torenvalken	Wreedheid in de natuur treft torenvalk	pagina	30
Weidevogels	Wulpenjong werkt mee aan onderzoek	pagina	34
Kerkuilen	Optimisme is onze drijfveer	pagina	40
Ringen	Oppassen voor scherpe klauwen	pagina	45
Stenuilen	De flexibiliteit van de steenuil	pagina	49
PR-commissie	Vol enthousiasme onze 'club' promoten	pagina	54
Junior Vogelwachters	Weer veel moois om naar uit te kijken	pagina	56
Extra	Meer dan een vogelatlas	pagina	61
Extra	Dank ter afsluiting van Jaaroverzicht	pagina	62

De verslagen in dit Jaaroverzicht 2025 zijn van de hand van de coördinatoren van de werkgroepen.

Wilt u over een bepaald onderwerp meer informatie?

Kijk dan op onze website www.vogelwachtuffelte.nl

Of vraag het op via het secretariaat secretariaat@vogelwachtuffelte.nl

Eindredactie: Gerard Veerkamp

Vormgeving: Engelbert van der Giessen

Foto voorpagina: Torenvalk, vogel van het jaar 2025 (Foto: BNN-VARA Vroege Vogels).

Voorwoord

Bevlogenheid beloond met onderscheiding

Toen 23 jaar geleden Fred van Vemden bij mij aan de deur stond om te vragen of ik wilde helpen bij een nestkastenroute van 'De Vogelwacht' vermoedde ik niet dat ik anno 2025 nog steeds diezelfde route zou controleren.

Fred overleed in 2010, maar zijn enthousiasme is nog steeds aanwezig in zijn Vogelwacht.

Met trots heeft het bestuur dit jaar de Fred van Vemden onderscheiding in het leven geroepen voor speciale vrijwilligers die dezelfde bevlogenheid hebben als de naamgever van de onderscheiding.

Tijdens de presentatie van het boek 'van Korhoen tot Kraanvogel' op 22 november mocht ik namens het bestuur voor het eerst deze onderscheiding aan Arend van Dijk overhandigen. Arend is vanaf het begin betrokken bij onze vereniging en heeft veel uren met Fred in het veld doorgebracht. Bij de uitreiking heb ik een fragment uit het boekje *De bijzondere belevenissen van een vogelaar* (auteur Rieja Brouwer-van Vemden) met teksten van Fred van Vemden voorgelezen.

'De laatste der Mohikanen (Eh, ik bedoel Korhoenders).

Midden jaren '70 ging ik samen Arend van Dijk met de fiets naar het Westerzand. Dan was het 's ochtends nog aardedonker, want alleen dan had je kans het bolderen van de korhanen te horen. Op de buik aan de rand van de heide liggend (achter de Meeuwenkolonie in de omgeving van het Armveen) spitsten we rond een uur of vier onze oren. Plots weerklonk op ca. 100 m afstand het typische geluid, dat hanen tijdens hun balts laten horen. Toen waren er nog ca. 4, maar eind jaren '70 waren ze uitgestorven (verdwenen)'.

Voorzitter Simon Bijl overhandigt de oorkonde van de 'Fred van Vemden onderscheiding' aan Arend van Dijk
(Foto: Harvey van Diek/Sovon).

Het boek dat Arend van Dijk heeft geschreven beschrijft vogels die zijn verdwenen, maar ook tal van nieuwkomers die zich in ons gebied hebben gevestigd.

In dit jaaroverzicht staan de laatste telgegevens over 2025, maar ook de leuke en onverwachte situaties die je als vrijwilliger meemaakt. Tevens wijs ik de lezer van dit Jaaroverzicht op een jubelende recensie over het jubileumboek die eind 2025 op de internetsite Boekenbijlage.nl is verschenen. (zie ook pagina 61).

Voor wie het ook leuk lijkt vrijwilliger te worden hebben we op onze eigen website een pagina met vacatures geplaatst. Een dagje meelopen kan natuurlijk altijd.

Het jaar 2025 is voorbijgevlogen en we kunnen met plezier terugkijken op alle mooie ontwikkelingen. Namens het bestuur wens ik jullie veel leesplezier en een goed vogeljaar toe.

Simon Bijl, voorzitter.

Secretariaat

Activiteiten, bestuur en coördinatoren werkgroepen

Jaar van de Torenvalk en van Het Boek

Het jaar 2025 mag de boeken in als het jaar van de Torenvalk maar ook van **Hét Boek: van Korhoen tot Kraanvogel**

Natuurlijk waren er ook dit jaar weer excursies. Drie konden er doorgaan: op 10 mei, 19 april en 11 oktober. Er zijn vier lezingen georganiseerd: op 16 januari, 13 maart, 23 oktober en 6 november.

De PR-commissie heeft de promotie- en verkoopkraam weer geregeld opgebouwd om vogelitems te verkopen en leden te werven. Inmiddels zit de Vogelwacht Uffelte en omstreken op zo'n 850 leden.

De heideschoners waren zoals gebruikelijk tweewekelijks actief in het veld, buiten het broedseizoen van september tot maart op vrijdagochtend. Basisschoolleerlingen van de Bosrank uit Havelte hielpen mee in oktober.

De junior vogelwachters kwamen eens per maand op zondagochtend bijeen, met uitzondering van de zomervakantie.

De werkgroepen per specifieke vogelsoort kwamen bijeen afhankelijk van het seizoen en het werk in het veld.

Verderop in dit jaaroverzicht wordt over de werkzaamheden op verschillende plekken uitgebreid verslag gedaan.

De website is actief beheerd maar een technische tegenvaller in oktober kon niet worden voorkomen. De site was toen een paar uur uit de lucht. Gelukkig reageerde het technisch team rap en waren we weer snel live. Qua social media zitten we op Facebook en er werd af en toe iets geplaatst, net iets vaker dan in de lokale papieren media.

Er werden twee uitgebreide digitale nieuwsbrieven verstuurd, één in juni en één in december.

Het bestuur kwam in een speciale sessie bijeen op 14 juni bij de schaapskooi in Havelte om te praten over een toekomstvisie en het coördinatoren-overleg van het najaar werd voornamelijk daaraan gewijd. Dit krijgt een vervolg voor alle leden, waarschijnlijk al tijdens de algemene ledenvergadering op 12 februari 2026.

Het team dat werkte aan het Boek, waarmee is begonnen in het kader van ons 50-jarig jubileum in 2023, heeft na een paar jaar hard werken zijn doel behaald: het levenswerk van Arend van Dijk en Joop Kleine is uitgebracht.

De actie soortensponsoring liep tot het voorjaar en leverde, naast al vele betrokken instanties en organisaties, diverse sponsors op middels een zogenoemd ei (25 euro), kuiken (50 euro), takkeling (100 euro), broedpaar (250 euro) en kolonie (1.000 euro).

De jubileumboeklunch voor broedparen vond plaats bij de Golfclub in Havelte op 1 november. Het boek zelf, *van Korhoen tot Kraanvogel*, werd gepresenteerd op 22 november in het dorps huis de Vlasbarg'n in Uffelte met maar liefst 140 aanwezigen. Het eerste exemplaar werd uitgereikt aan gedeputeerde Egbert van Dijk van de provincie Drenthe. Arend van Dijk en het boek kregen ook een podium tijdens de landelijke Sovon-dag in Ede op 29 november. Aldaar zijn vele boeken verkocht aan vogelliefhebbers uit het hele land. De Vogelwacht Uffelte e.o. zette zich hiermee weer mooi op de kaart. Nogmaals dank aan allen die bijdroegen en proficiat voor Sovon, Arend van. Dijk, Joop Kleine en de Vogelwacht Uffelte e.o. als geheel.

We mogen hier erg trots op zijn!!!

De algemene ledenvergadering (ALV) vond plaats op 27 februari, het coördinatorenoverleg op 3 april en 16 oktober. Het bestuur overlegde telefonisch, per mail en via whatsapp en kwam zeven keer bijeen in het Uffelter dorps huis de Vlasbarg'n.

Op 22 november is de eerste *Fred van Vemden Onderscheiding* uitgereikt aan Arend van Dijk.

Samenstelling bestuur 2025

Simon Bijl	voorzitter	tel: 06-8155 3679
Herman Leenstra	penningmeester	tel: 0521-342 233
Wendy van den Barselaar	secretaris	
Hannah de Roos	lid en ledenadministratie	
Norbert Kwint	lid	
Jacqueline Ketel	aspirant lid sinds april 2025	

Werkgroepen en coördinatoren

Weidevogels	Herman Leenstra	} <i>We zoeken naar opvolgers</i>
Kerkuilen	Engelbert van der Giessen	
Nestkastencontrole	Ruud Smeenk	
Heideschonen	Gert Hulsebos	
Steenuil en Ringen	Erwin Bruulsema	
Broedvogelinventarisatie	Arend van Dijk	
Zwaluwen	Geert Drogd	
Torenavalken	Wim Snoeken	
Jeugd, Junior Vogelwachters	Rosemarie Warnders tot juni, in oktober opgevolgd door Frans Hamelijnc	
Activiteitencommissie	Hans Krol	
PR-commissie	Riet Stroomer	
Webmaster	Kees Reijkerkerk	
Ledenadministratie	Hannah de Roos	

ACTIVITEITENCOMMISSIE

Vroege (en avond)vogels komen aan hun trekken

'Fantastisch, boeiend, inspirerend, vermakelijk, enthousiast, prachtig, heerlijk, passievol, intrigerend'.

Kwalificaties die er niet om liegen over de lezingen en excursies die de vogel- en natuurliefhebbers in 2025 bij de Vogelwacht Uffelte e.o. kregen voorgeschoteld. Een programma van drie excursies en vier lezingen, verdeeld over voor- en najaar. En dan nam de commissie ook nog afscheid van haar jarenlange steunpilaar Greet Glotzbach.

Donderdag 16 januari lezing Ronald Messemaker

'Water- en rietvogels van De Wieden'

Ondanks een mistige avond hebben we zeker mensen ontvangen om de eerste lezing van 2025 bij te wonen. Een fantastische opkomst bij 'Water- en rietvogels van de Wieden', met ook weer veel nieuwe leden, negen nieuwe 'vogelwachters' en dus op naar de 900!

Ronald Messemaker van Natuurmonumenten blijkt een enthousiast verteller en goed fotograaf. Met de mooiste shots van weide- en watervogels, riet- en zangvogels tot rovers als de zeearend.

Een mooie anekdote was het hergebruik van het nest van de buidelmees: het materiaal wordt in Roemenië (Donaudelta) als kinderslofjes gebruikt. Daarnaast gaf Ronald Messemaker goede tips (zie foto) over de beste kijkhutplekken. Na zo'n inspirerende lezing hebben we alleen nog maar meer zin gekregen in de vaartocht van 10 mei door dit prachtige moerasgebied.

Ronald Messemaker geeft goede tips over de beste kijkhutplekken.

Donderdag 13 maart lezing Geert de Vries 'Vogels in de woonomgeving'

De lezing op 13 maart van Geert de Vries ging voor de pauze over 'vogels in de woonomgeving'. Geert de Vries probeert met zijn foto's het gedrag van verschillende vogelsoorten te verbeelden. Vooral het liefdesleven werd uitvoerig belicht en Geert bleek een vermakelijke verteller. Zo valt het vrouwtje koolmees op een mannetje met een brede zwarte stropdas en vrouwtje pimpelmees wordt enthousiast van een imposant blauw petje. Daarnaast wordt van het mannetje verwacht dat hij een huis op het oog heeft. Wat de roodborst betreft, vertelde hij dat wij echt niet het hele jaar door

Geert de Vries vertelt vermakelijk over de vogels in de woonomgeving.

datzelfde roodborstje in de tuin hebben.

In oktober komt ons roodborstje uit het noorden en in het voorjaar uit het zuiden.

Andere vogelsoorten die aan bod kwamen zijn de merel, putter, huismus, heggemus, kauw en gaai. De gaai is wel erg slim, want als hij een voorraad eikels in de grond probeert op te slaan en zijn buurman kijkt, doet hij net alsof. Is de buurman verdwenen, dan gaat hij snel naar een andere plek. Onderwerpen als broedseizoen, territorium, huwelijk, nest en jongen kwamen ook uitgebreid aan bod.

Na de pauze stonden verschillende soorten in het buitengebied centraal. Over zilverreiger, zwanen, eenden en ganzen wist Geert boeiend te vertellen.

Bijna honderd belangstellenden woonden deze activiteit en de Vogelwacht begroette tevens een nieuw lid.

Zaterdag 19 april excursie 'De Proef' (voormalige Tuinbouwschool Frederiksoord)

Zesendertig 'vroeg vogels' stapten op zaterdag 19 april (een zonnige maar frisse ochtend) rond op het terrein van de voormalige Tuinbouwschool Frederiksoord. De ervaren gidsen Heilien Tonckens en Wiebe Schraal bleken enthousiaste vertellers. Zij lieten ons met enige trots zien hoe de in verval geraakte tuin, na twee jaar hard werken met veel enthousiaste vrijwilligers, weer toe is aan een tweede leven onder de naam van 'De Proef'.

In de tuin staan meer dan vierhonderd verschillende bomen die elk hun eigen verhaal hebben. Zeer opvallend is de liggende catalpa, de trompetboom. Gids Wiebe meldde dat deze soort uit zichzelf gaat liggen. Op een gegeven moment heeft men kunnen meten dat de boom per dag vijf centimeter naar beneden zakt. Dan is er bijvoorbeeld ook nog de bijzondere sneeuwklorkesboom, de uienboom en zagen we verschillende magnoliasoorten in bloei.

En natuurlijk lieten ook zanglijster, tjiftjaf, koolmees, winterkoninkje, goudhaantje, bonte vliegenvanger en grote bonte specht zich op deze lenteochtend veelvuldig horen. Na afloop koffie en koek en gezellig napraten in de ontvangstruimte van 'De Proef'.

Meer informatie over 'De Proef' is te vinden op hun website: <https://deproef.org>

Rondstruinen op het terrein van de voormalige tuinbouwschool in Frederiksoord op zoek naar bomen, struiken, planten en vogels.

Zaterdag 10 mei vaarexcursie 'De Wieden'

Op zaterdag 10 mei was het voor zo'n 45 personen vroeg opstaan geblazen voor een vaarexcursie in de Wieden. Met twee boten voer het gezelschap natuurliefhebbers door het gebied. Onder leiding van twee enthousiaste gidsen van Natuurmonumenten hebben we veel gehoord en gezien. Een stuk geschiedenis van de Beulake en informatie over het gebiedsherstel. Delen worden weer 'opgeslibd' en andere delen open gegraven en gezogen. De deelnemers aan de excursie hebben maar liefst 65 vogelsoorten geteld waaronder zwarte stern, visdief, grauwe vliegenvanger, oeverloper, spotvogel, bruine kiekendief en veel rietzangers. Daarnaast ook nog menig ree gespot. Al met al een prachtige vaartocht met een mooie variatie aan grachten, kraggen en kanaaltjes.

In twee boten beleven 45 Vogelwachters een prachtige vaartocht in De Wieden.

Zaterdag 11 oktober excursie 'De Onlanden'

Ook op 11 oktober moesten deelnemers aan de excursie in 'De Onlanden' de wekker zetten, want vroeg in de auto richting Eelderwolde. De 32 Uffelter Vogelwachtters trokken in twee groepen onder leiding van gidsen Cor Procé en Jaap van der Steen van Natuurmonumenten het gebied in.

De Onlanden heeft z'n bestaan te danken aan de wateroverlast van Groningen in 1998. Het moeras heeft de mogelijkheid om zeven miljoen kuub water op te vangen, mocht dat op piekmomenten benodigd zijn. In de toekomst wordt dit nog uitgebreid naar 12,5 miljoen kuub. De totale oppervlakte beslaat zo'n 25 km².

Het was deze ochtend vrij rustig qua vogels. Wat we gespot hebben zijn: enkele eenden- en ganzensoorten, aalscholvers en veel grote zilverreigers. Daarnaast nog een visdief, zwarte stern en bruine kiekendief.

De mooiste 'vangst' was toch de clubjes baardmannen (en vrouwen). Prachtig om te zien. Ook de ijsvogel kwam voorbij en de cetti's zanger liet zich mooi horen. Leuk weetje van gids Jaap: één van de otters is daar betrapt op het eten van een aalscholver...Het was een heerlijke ochtend en mochten we nog eens de Onlanden aandoen, dan toch liever in het voorjaar is de meer gedeelde gedachte.

Donderdag 23 oktober lezing Raymond Klaassen

‘Nieuwe inzichten in de vogeltrek door zender- en loggeronderzoek’

Op de eerste lezing van het najaar, op 23 oktober, gaf Raymond Klaassen aan de aanwezigen ‘nieuwe inzichten in de vogeltrek door zender- en loggeronderzoek’. De opkomst was minder dan gewend, veroorzaakt omdat het KNMI stormachtig weer verwachtte.

De mensen die wel kwamen opdagen ontvingen de hoofdprijs: Raymond Klaassen verzorgde op passievolle wijze een zeer boeiende, interessante lezing. Raymond Klaassen is een gerenommeerd en internationaal bekende vogelonderzoeker. Hij nam de toehoorders en -schouwers mee in de wijze van trekvogelonderzoek van o.a. de grauwe kiekendief en klauwier, poelsnip, visarend en gierzwaluw. Dat onderzoek levert verrassende uitkomsten op. Zoals de wetenschap dat poelsnippen tot wel acht kilometer hoogte vliegen en dat ‘*de trekvogel*’ niet bestaat. De diverse soorten trekvogels vertonen grote variatie in migratiepatronen, zowel in route als strategieën. Onderzoekers moeten zich dan ook niet laten beperken tot ‘wat zij mogelijk achten’.

Door zender- en loggeronderzoek komen veel nieuwe inzichten en verrassingen bovendrijven, maar deze onderzoeken roepen soms ook meer vragen dan antwoorden op. Vogeltrek blijft een intrigerend en boeiend fenomeen. Wie een dezer dagen trekvogels ziet of hoort overvliegen dient vooral wel te beseffen dat die vogels dan een prestatie van wereldformaat leveren!

Raymond Klaassen geeft nieuwe inzichten in de vogeltrek (foto powerpointpresentatie).

Donderdag 6 november lezing Danny Gerrets 'De torenvalk'

Op 6 november wilden zo'n honderd Vogelwachters van Danny Gerrets horen wat hij allemaal over de torenvalk wist. Gerrets bleek een enthousiaste verteller met veel kennis over de torenvalk, die in de volksmond ook wel rode wiekel wordt genoemd. Over het uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen had hij prachtig filmmateriaal, gemaakt via een camera in een van de nestkasten. De bezoekers kregen een beeld hoe in twee dagen tijd vijf jongen uit het ei kwamen. En hoe de kuikens opgroeiden tot het moment dat ze klaar waren om uit te vliegen. Wat vaak het geval is en ook in de kast die Gerrets toonde: door gebrek aan voldoende voedsel haalt het jongste jong dat uitvliegmoment niet. De overige kuikens toonden zich als grote schrokkers die zo veel mogelijk voedsel proberen te bemachtigen. In het begin bestaat dit voedsel uit insecten als kevers en nachtvlinders en later uit met name veldmuizen. Als een kuiken een hele veldmuis naar binnen probeert te werken, zien we het vrouwtje ingrijpen. De mensen in de zaal vinden het zeer vermakelijk en kijken met de bijbehorende geluiden naar dit prachtig schouwspel. De grootste oorzaak van het feit dat de torenvalk op de rode lijst van bedreigde vogelsoorten is gekomen is volgens Danny Gerrets met name de klimaatverandering (vernatting), de intensivering van de landbouw en de vogelgriep. Aan het eind van de avond werd Greet Glotzbach in het zonnetje gezet en werd ze bedankt voor haar jarenlange inzet voor de activiteitencommissie van de Vogelwacht Uffelte e.o.

*De torenvalk, vogel van het jaar 2025,
staat op de rode lijst van bedreigde diersoorten.*

*Namens de Activiteitencommissie,
Hans Krol, coördinator*

Broedvogels inventariseren net voor zonsopkomst (Foto: Richard Hoogstraten).

Populatie vogelsoorten vrijwel stabiel

De populatie van veel broedvogelsoorten was in 2025 vrijwel gelijk aan die in 2024, zoals van de bijzondere soorten nachtzwaluw, wielewaal en grauwe klauwier. Watervogels (droogte) en enkele heidevogels als draaihals en boompieper waren in mineur. Vestiging van boomvalken en tapuiten was opvallend. De kraanvogel bracht geen jongen groot, de raaf wel.

Het Holtingerveld (1400 ha) inventariseren we jaarlijks op broedvogels volgens de monitoringmethode van Sovon Vogelonderzoek Nederland. In maart-juni wordt elk gebiedsdeel ongeveer tien keer, startend omstreeks zonsopkomst, onderzocht. Daarnaast zijn er aanvullende bezoeken, ook 's nachts en tot in de zomer. Vogels met broedgedrag worden genoteerd en het aantal territoria wordt met een speciaal programma berekend. Inventarisatie is vooral gericht op de bijzondere vogelsoorten. Inventariseerders zijn Jurjen Annen, Peeke Boelhouwer, Arend van Dijk, Harald de Graaff, Frans Hamelijnck, Richard Hoogstraten, Rowan Karssen, Norbert Kwint, Martha Sol en Harry Talen.

De weersomstandigheden om te inventariseren waren in 2025 gunstig met relatief hoge temperaturen. Door de droogte waren waterpeilen aan de lage kant.

Water- en moerasvogels

Na het extreem natte jaar 2024 kon je erop rekenen dat de aantallen water- en moerasvogels in dit relatief droge jaar lager uit zouden pakken. Water- en moerasvogels lieten een gevoelige afname van 28% zien, van 214 naar 154 paren. Het sterkst was de afname bij de wintertaling (van 7 naar 3 paren), wilde eend (74 naar 43) en rietgors (30 naar 20). Ook de dodaars (20 naar 17) en de ralachtigen als waterhoen, waterral en meerkoet liepen iets in aantal terug. De stand van de grauwe gans (32 paren), watersnip (1), kleine karekiet (2) en kraanvogel (1) bleef vrijwel gelijk. Laatstgenoemde soort bracht geen jongen groot. De enige watervogel die er dit jaar een schepje bij op deed was de kuifeend die licht toenam naar 19 paren.

Weinig kleurrijke boompieper, maar des te opvallender baltsvlucht. (Foto: Richard Hoogstraten)

Dit zeldzame paapje, familie van de roodborsttapuit, broedt jaarlijks op het Holtingerveld. (Foto: Richard Hoogstraten)

Heidevogels

De stand van heidevogels was met 898 paren 13% lager dan in 2024. Hieraan is onder meer bijdrage geleverd door de draaihals die er dit jaar met 16 paren zat en vorig jaar nog met 26. In het Holtingerveld zijn er geen habitatwijzigingen die afname kunnen verklaren. Terugval was er ook elders in Drenthe en Nederland, zodat waarschijnlijk veranderingen in het Afrikaanse overwinteringsgebied hiervoor verantwoordelijk zijn.

Overigens was de draaihals hier vóór 2020 vrijwel afwezig als broedvogel. Afname van 10% tot 28% werd vastgesteld bij de boompieper (214 naar 154 paren), paapje (9 naar 7), roodborsttapuit (133 naar 107), geelgors (235 naar 189), boomleeuwerik (85 naar 70) en kneu (78 naar 71). Deze soorten zitten vooral in heide met struiken en verspreide bomen. Verwijdering van bosopslag op de heide in de afgelopen jaren heeft hierin misschien een rol gespeeld. Net daarvoor hadden deze soorten vaak hun hoogste stand sinds jaren bereikt. Maar voor de grasmus die in vergelijkbare gebieden nestelt ging de vlieger niet op, die nam toe van 108 naar 118 paren.

De grauwe klauwier wist met 38 paren de hoge stand van vorig jaar aardig vast te houden.

Nachtzwaluw, overdag slapend op een boomtak, vertrouwend op zijn schutkleur. (Foto: Frans Hamelijnc)

De koekoek, die op veel plaatsen in ons land afneemt, weet zich op het Holtingerveld met 9 paren goed te handhaven. In sommige jaren worden jonge koekoeken waargenomen die meestal gevoerd worden door boompiepers, de pleegouders. Koekoeken leggen dus waarschijnlijk vooral eieren in nesten van boompiepers.

Nachtzwaluwen waren weer volop aanwezig dit jaar. Van 66 vogels werd het geratel waargenomen iets meer dan in 2024.

Overigens was de geitenmelker (zoals een volksnaam luidt) hier in de jaren 1990 vrijwel afwezig.

Fraai gekleurd mannetje geelgors, een vrij talrijke broedvogel op het Holtingerveld. (Foto: Richard Hoogstraten)

Dit jaar werden we verrast door twee boomvalkparen. In het Uffelterveen en op de Havelterberg worden ze geregeld jagend gezien. Op de Havelterberg was er ook een bezet nest. Een andere verrassing was een nest van een tapuit die drie jongen wist groot te brengen. Het mannetje had een gekleurde pootring en het bleek een in 2024 in het Aekingerzand in het Drents-Friese Wold geboren te zijn. Zo'n vestiging is goed nieuws, want met de laatste tapuitenpopulatie op de heide in Nederland, in het Drents-Friese Wold, gaat het niet goed. De afgelopen jaren nam de stand er flink af van vijftig naar vijftien paren.

Boomleeuwerik, die tijdens de balts hoog in de lucht als het ware zijn naam schrijft. (Foto: Rowan Karssen)

Bosvogels

De bosvogels zijn er dit jaar vooral geïnventariseerd in het westelijke deel van het Holtingerveld omgeving Havelterberg-Meerkamp-Kolonieweg), waar er weinig bossen en bosvogels zijn. De bossen zijn er bovendien vrij jong en het aandeel loofbomen is er vrij hoog. Veel bosvogels hadden in dit deelgebied een vergelijkbare stand als in 2024, zoals appelvink (ca 25 paren), buizerd (2), gaai (10) en kleine bonte specht (6).

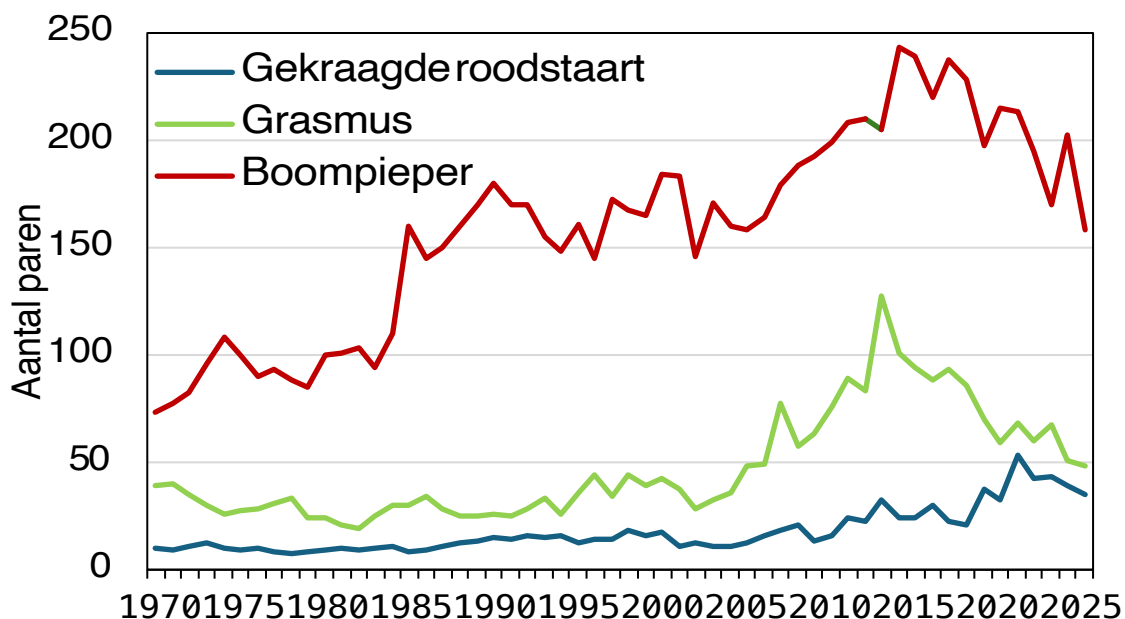

Er was afname van de grote bonte specht (van 32 naar 24) en vuurgoudhaan (van 4 naar 2), maar toename van de boomklever (12 naar 16) en gekraagde roodstaart (28 naar 36). In alle bossen van het Holtingerveld samen zaten dit jaar ongeveer net zoveel haviken (4), houtsnippen (16), wespendienven (3), wielewalen (42) en zwarte spechten (6) als vorig jaar. Het aantal fluiters was wat lager (15). Er nestelde een raaf die drie jongen grootbracht. Kruisbekken en sijzen waren dit jaar in geen velden of wegen te bekennen.

Herinrichting de Meerkamp

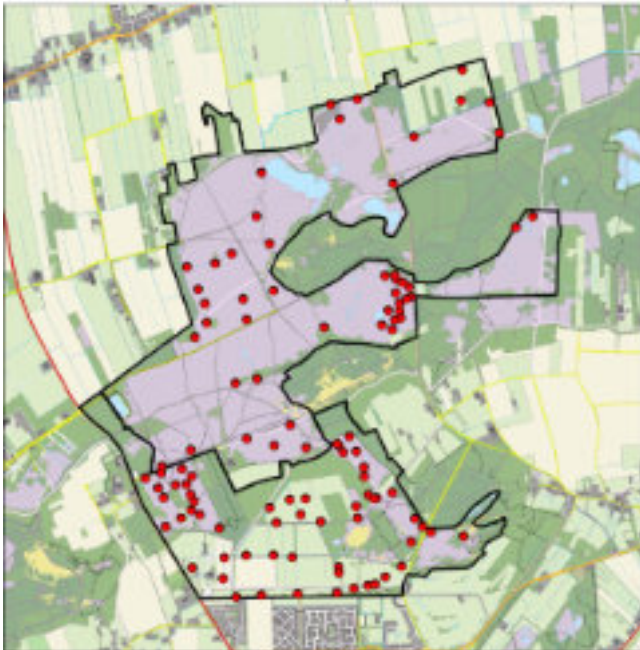
Het gebied tussen de Havelter woonwijk de Meerkamp en de Havelterberg, dat ook Meerkamp wordt genoemd, gaat de komende jaren heringericht worden. Er wordt ingezet op schraallanden, dat zijn graslanden die worden beheerd door grazers (vooral schapen) of die worden gehooïd. Er komen enkele laagten en her en der worden bomen of kleine bosjes geplant. Hopelijk ontwikkelt zich hier dan een vegetatie met onder andere valkruid, klokjesgentiaan en orchideeën. Voor broedvogels kan dit aantrekkelijk worden voor bijvoorbeeld roodborsttapuit, geelgors, grauwe klauwier en misschien zelfs het paapje. Grasmussen en boompiepers zitten er al (zie verspreidingskaart). In het verleden hebben we er zelfs wel eens Kwartelkoningen waargenomen. Op vogelgebied houden we de ontwikkelingen in de gaten.

Onderstaand de verspreiding en aantalsverloop van drie broedvogels van de heide in het westelijke deel van het Holtingerveld. Het aantalsverloop heeft betrekking op de heide ten noorden van de Havelterberg. Alle soorten zijn in aantal toegenomen en recent is er afname. Afname komt deels door verwijdering van bomen en struiken. De gekraagde roodstaart nestelt in boomholten die voornamelijk in oude bomen aan de rand van de heide te vinden zijn. De grasmus prefereert boomloze heide met laag, dicht struikgewas van braam, wilg, berk en gagel. De boompieper maakt vanuit vrij hoge solitaire bomen zijn bekende parachutevlucht en nestelt op de bodem.

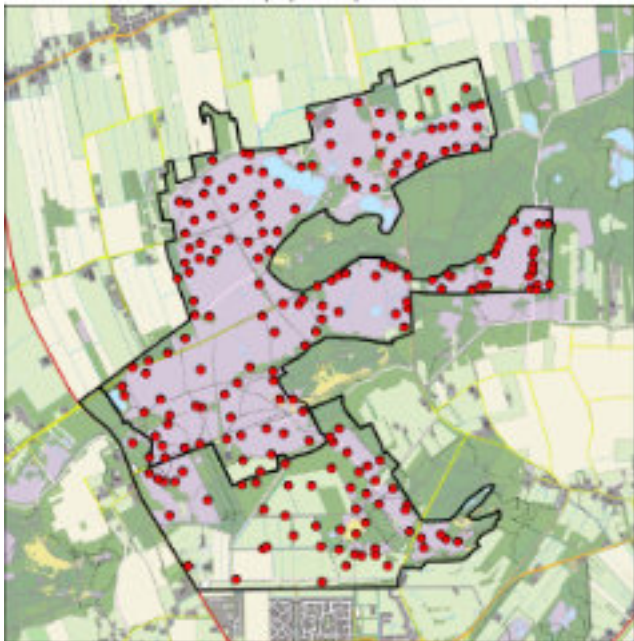

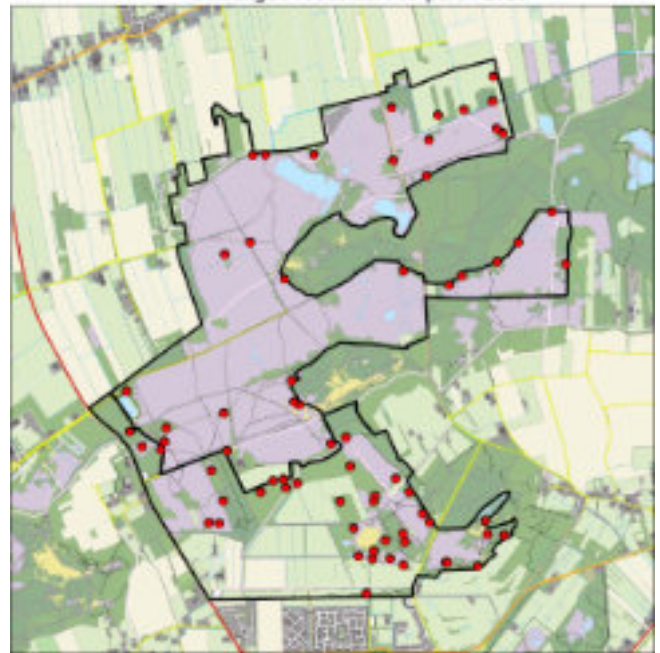
Grasmus 104 paren 2025

Boompieper 214 paren 2025

Gekraagde roodstaart 69 paren 2025

namens werkgroep Broedvogelinventarisatie.
Arend J. van Dijk, Coördinator.

‘Buitengebied’ doet het wel goed

In het algemeen heeft de zwaluw het zwaar in het telgebied van de Vogelwacht Uffelte e.o. Een trend in dit decennium, die zich ook in 2025 heeft voortgezet. Met name in bewoond gebied vliegen ze steeds minder hun (kunst)nesten in. En ondanks allerlei werkzaamheden om de huisvesting bij de kooi van de Havelter Schaapskudde te verbeteren weten oeverzwaluwen nog niet de weg naar hun nestwand te vinden. In het buitengebied daarentegen ‘huizen’ zwaluwen beter, wat op de vrijwilligers van de werkgroep Zwaluwen een positief effect heeft. In dit overzicht behandelen we de stand van zaken per categorie, te beginnen met de boerenzwaluw.

Boerenzwaluw

In het oostelijk deel van Uffelte telde de werkgroep op 26 mei boerenzwaluwen in Rheebruggen en de Kattemade. De groep tellers -Hans Roelofsen, Bert Noorman, Greet Glotzbach, Riet Stroomer, Gert Hulsebos en Geert Drog- deed haar werk op verschillende locaties: een groep telde langs het kanaal, een groep deed landgoed Rheebruggen, en een groep begaf zich naar de Kattemade. De verwachtingen waren niet hoog gespannen, omdat er al jaren een neergaande tendens is in het aantal nesten. Gelukkig waren er ook een paar lichtpuntjes. We kwamen uit op een totaal van 58 bezette nesten. Er werden ook nesten geteld net buiten het telgebied. Bij een van deze boerderijen troffen we nog 13 nesten. Die laatste worden niet meegerekend in onze telling, maar toch mooi dat de boerenzwaluwen er zitten.

De boerenzwaluw handhaaft zich rond Uffelte. (Foto: Geert Drogst).

Huiszwaluw

Voor de huiszwaluw wordt er zowel in Havelte als in Uffelte geteld. In Uffelte moeten we het hebben van het buitengebied, want in het dorp zelf zijn huiszwaluwen bijna verdwenen. Een van de redenen kan zijn, dat de Vlaamse gaai en ekster steeds meer het dorp intrekken, ook om zich daar te nestelen.

Een van de betere plekken in Uffelte bevindt zich bij de sluis. Bij de drie gebouwtjes die er staan (woning, schuur en pomphuis) troffen we 35 bezette nesten. Een mooie score. Wel moeten we er nog wat werk verzetten, want de nieuwe bewoners zijn niet zo blij met de hoeveelheid mest op de vensterbank.

Hoopgevend is dat in Uffelte de verplaatsing van de zwaluwtil van de Dorpsstraat naar de tuin van fruitteeltbedrijf Breman aan de Winkelsteeg meteen gewenst resultaat heeft opgeleverd. Jarenlang lieten de vogels de til aan de Dorpsstraat links liggen, maar op de nieuwe plek scoorden we in 2025 vijf bezette nesten. Daar wordt een mens blij van.

Huiszwaluwen kunnen een tilverhuizing wel waarderen. (Foto: Geert Drogst).

Ook de andere til op de Dorpsstraat (bij Elly Post) deed het goed, al waren de aantallen wat minder dan in voorgaande jaren, hoewel er geen verstoringen door kraaien zijn gemeld. Resultaat tien bezette nesten. Een positieve constatering: in het buitengebied bij de familie Bauwens aan de Kattemade trof de werkgroep liefst 55 bezette nesten aan.

Greet Glotzbach en Gert Hulsebos ontfermden zich wat de tellingen betreft over het gebied in en rondom Havelte. Het gebied bestaat uit de bebouwing in Havelte, langs de Drentse Hoofdvaart, Veendijk, de golfbaan (Nieuwe Ruiteweg) en de Poort van Havelte (Van Helomaweg). In het dorp Havelte zelf kwam men tot 40 stuks (met inbegrip van de 22 bezette nesten bij de schaapskooi). Een terugloop van acht nesten t.o.v. 2024.

Het buitengebied rond de Trambaan, Meentheweg en Veendijk geeft een heel ander beeld. Hier was sprake van een mooie toename. De teller ging van 86 vorig jaar naar 113 nu, constateerde Greet Glotzbach.

Vooraf de nesten bij de locaties van de familie Meeuwis, Oostras en Gras zaten in de lift. De telling, verricht door Gert Hulsebos bij de nesten op het terrein van de schaapskooi aan de Poort van Havelte geeft een ander resultaat. De situatie bij de loods bleef gelijk: 45 was 45.

Bij de til een terugval van 17 naar 10 bezette nesten. Positief nieuws: waar in 2024 op het terrein van de golfbaan huiszwaluwen drie nesten bezetten, waren dat in 2025 elf stuks.

Er heeft kennelijk een verschuiving plaatsgevonden, want de terreinen liggen redelijk dicht bij elkaar. Misschien kan het nieuwe jaar ons meer vertellen over de onderlinge wisseling in de nestbezetting. Al met al was 2025 niet slecht in Havelte: de totaalstand ging van 196 naar 208 bezette nesten.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen lieten zich al vroeg zien in de Havelter woonwijk de Meerkamp, maar de invliegplekken bezochten ze niet. Ze werden af en toe waargenomen en na een week of twee waren de vogels weer verdwenen. Maaïke Veerkamp en Gert Hulsebos bekeken meerdere keren de oude

voorheen bezochte invliegplekken, maar de gierzwaluwen wensten zich daar niet te nestelen. Wel kwamen de gierzwaluwen af en toe even terug, maar ze waren net zo snel weer verdwenen. Er werden geen bezette invliegplekken waargenomen. Dit kan te maken hebben met kou en gebrek aan voedsel: ook in de insectenwereld gaat het erg slecht.

Marinet de Goede is de teller van de nesten op de Dennenlaan en Lagelaan. Ook daar een ander beeld dan in voorgaande jaren. Zij trof wel invliegende zwaluwen, maar beduidend minder dan het jaar daarvoor: 17 tegen 31.

De gierzwaluw laat zich wel zien in de Meerkamp, maar nestelt er niet. (Foto: Geert Drogst).

Haar valt op dat vogelaars op de site van de vogelbescherming (trektellen.nl) melden dat ze op enkele telpunten bij Rotterdam en Den Haag vele duizenden gierzwaluwen hebben waargenomen die al in mei en juni weer naar het zuiden vlogen. Dit kunnen jonge vogels van het jaar daarvoor zijn geweest, want het is bekend dat zij als eerste teruggaan naar hun winterkwartier. Heeft die extreem vroege trek met voedselschaarste te maken?

Ook in Uffelte een terugval in het aantal bezette nesten van de gierzwaluw: 29 tegen 35 in het jaar daarvoor. Wellicht een algemene conclusie: de gierzwaluw is een vogel is waar je moeilijk vat op krijgt. Maar misschien maakt hem dat ook zo uniek.

Overzicht bezette zwaluwnesten

	Uffelte			Havelte	Poort	Meerkamp	Veendijk	Buitengebied	Tramweg
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Boerenzwaluw	54	55	58	0	0	0	0	0	0
Huiszwaluw	90	68	50	165	132	117	69	64	68
Gierzwaluw	31	35	29	42	41	19	0	0	0

Namens de werkgroep Zwaluwen,
Geert Drog, coördinator

Foto: Gejo Vassink

Broedresultaten iets minder

Zoals gebruikelijk toetst de werkgroep Nestkastcontrole (kleine holenbroeders) in haar verslag de broedresultaten van het afgelopen jaar (2025) met voorgaande jaren.

Die vergelijkingen geven een prima beeld hoe het broedseizoen is verlopen.

Het eerste gedeelte van dit verslag gaat over de cijfers, eieren en uitliegresultaten.

In het tweede deel gaan we in op een aantal details zoals de activiteiten voor de jeugd, ervaringen van nieuwe nestkastcontroleurs en de bijzonderheden van dit jaar.

De resultaten

Aantal jongen	Eieren	Uitgevlogen	Percentage	Aantal kasten	Bezetting
Koolmezen	2914	2471	85%	Koolmezen	2914
Pimpelmezen	822	720	88%	Pimpelmezen	822
Bonte vliegenvangers	340	317	93%	Bonte vliegenvangers	340
Boomklevers	14	9	64%	Boomklevers	14
Overige soorten	50	40	80%	Overige soorten	50
Totaal	4140	3557	86%	Totaal	4140

Totaal aantal kasten die over de 28 routes zijn verdeeld: 779 stuks. Van de kasten waren 482 stuks bezet en 297 leeg of bevatte niet-afgeronde broedsels. Er zijn kasten die een nest hebben, maar de vogels beginnen niet met het leggen van de eieren. Die kasten telt de werkgroep als leeg. Vooral in april luistert het nauw of vogels wel of niet aan de slag gaan. Vooral de weersomstandigheden bepalen de toestand van het broeden.

Het verschil tussen de beide tellingen zijn het meenemen van de tweede leg. Enkele controleurs nemen de tweede ronde ook op in hun aantallen.

Verder valt op dat de eerste eieren vroeg werden gespot: op 27 en 28 maart. Doordat het in de tweede helft van april slechter weer werd, eerst warm en droog en daarna koud en nat, is het broedproces gedeeltelijk gestagneerd. Pas rond 21 april gingen de meeste vogels echt broeden.

Het totaalaantal van de koolmezen bleef achter t.o.v. 2024. Als dat een trend wordt dan is dat geen probleem. Er zijn er nog voldoende.

De variatie in vogelsoorten wordt duidelijk minder. Vogels als zwartkop en glanskop kom je in onze kasten niet meer tegen.

Ook vechten de bonte vliegenvangers er lustig op los als ze wat later arriveren. Ze overwinteren in Afrika en komen eind april naar de bossen van Zuidwest-Drenthe. Dat kleine vogeltje wint het bijna altijd van de mezen. De snavel van de bonte vliegenvangers is heel scherp.

Er waren minder grote broedsels dan in andere jaren. Broedsels van vijf tot acht koolmezen kwamen het meeste voor. De pimpelmezen hielden er wel grotere nesten op na: tien of meer eieren.

Samengevat hebben we een iets minder broedseizoen dan voorgaande jaren. Maar in het totaal gezien is het wel een goed jaar geweest, waarbij we veranderingen zien in de broedsels. We hebben redelijk veel kasten vervangen en aan nieuwe blanke kasten moeten de vogels wennen. Het liefste nestelen ze in 'stokoude' kasten.

Tienjarenoverzicht nestkastencontrole kleine vogels

Aantal jongen	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2015	Perc.
Koolmezen	1248	908	1078	1251	1887	1982	2328	2155	2372	2272	2751	2471	69,4%
Pimpelmezen	454	264	352	347	557	679	721	762	732	800	995	720	20,2%
Bonte vliegenvangers	369	302	325	280	422	265	340	364	357	306	288	317	8,9%
Boomklevers	35	29	18	20	51	40	23	12	23	16	25	9	0,2%
Overige soorten	-	-	70	173	80	73	132	72	16	36	30	40	1,1%
Totaal	2106	1503	1843	2071	2997	3039	3544	3365	3500	3430	4089	3557	99,8%
Kasten per jaar	360	368	415	397	524	504	665	722	735	699	778	758	

Vervelende ervaringen waren er ook. Zo is op het rondje Gerkenweg in Havelte een vogel gevonden waarvan de kop afgesneden was.

Veel kasten waren geopend:
kwade baldadigheid.

De kasten nu dichtschroeven is de beste oplossing.

De meeste predatie is in de periode eind april, begin mei. (Over)leven in de natuur is helder: een kwestie van eten of gegeten worden. Dan moet er wel voldoende voedsel zijn. De bosmarters en soms ook eekhoorns weten onze kasten geregeld te vinden.

Activiteiten op scholen

In 2025 is er vanuit de Vogelwacht Uffelte weer meegewerkt aan de Nationale Buitenlesdag op 8 april. Evenals in eerdere jaren werden er met de leerlingen van de Oosterveldschool/Uffelte en de Vuursteen/Wapserveen vogelwaarnemingen in de omgeving van de school verricht. De leerlingen trokken er onder begeleiding van de Vogelwachter(s) opuit, gewapend met een goed humeur (naar buiten met mooi weer), een verrekijker en vogelherkenningskaarten.

In Wapserveen hebben de leerlingen van groep 7 en 8 mede met hun enthousiaste leerkracht op het naast de school gelegen sportpark en de wat verderop gelegen veeweide vele vogelsoorten kunnen tellen. Een bijzondere ervaring voor allen dat de natuur zo dicht bij hun school is.

*Basisschoolleerlingen luisteren naar 'natuurmeester' Bert Noorman.
(Foto: (Annalies Proost)).*

Verbazing

In Uffelte was een week later het sportpark de Krollenkamp het onderzoeksterrein. Vanwege meerdere groepen waren er drie ervaren Vogelwachters actief: Joke Sietses, Hans Roelofs en Bert Noorman. Een uur lang observeren maar ook luisteren, in kleine groepjes, leverde tot veler verbazing, minimaal tien vogelsoorten op. Ook een paar nestkasten werden geïnspecteerd. Het zicht op de eerste koolmees eitjes maakten veel indruk op de Oosterveldscholieren.

Bedreigingen

Vanwege drukke schoolprogramma's zijn de vogellessen voor Be Bosrank/Havelte en Oosterveldschool/Uffelte doorgeschoven naar het voorjaar van 2026. De kraanvogel zal dan centraal staan waarbij bijzondere aandacht besteed wordt aan de broedlocaties in onze omgeving, de vereiste habitat, de vogeltrek, de weersomstandigheden en de bedreigingen zoals bijvoorbeeld de vogelgriep.

Geweldig getroffen

Tenslotte is er in het voorjaar een nestkastinspectie gehouden met leerlingen van de Dwingelose buitenschoolse kinderopvang Simsalabim op het bedrijfsterrein van Wiechers Wonen. De zeer jonge kinderen troffen het geweldig want zeven van de tien nestkasten waren bezet door jonge koolmezen.

Conny Heemskerk en John Kloppenborg aan het werk bij de nestkastencotroles.

Inkijkje in nestje gekraagde roodstaart.
(Foto: Ruud Smeenk).

Twee nieuwe routes aan de Uffelter Kerkweg

Afgelopen jaar zijn er in eerste instantie achttien nestkasten geplaatst aan het bospad aan de Uffelter Kerkweg. Conny Heemskerk doet daar de nestkastencontrole.

Het eerste jaar is natuurlijk even afwachten.

De vogels zullen misschien de kasten volgend jaar beter ontdekken.

Maar we zijn toch tevreden over het resultaat.

Er waren 11 legsels met 98 eitjes, waarvan 58 uitgekomen jongen.

De bestaande route aan het bospad parallel aan de Nieuwe Ruiteweg (Waterboltpark) is opgeheven. We hebben het na een aantal jaren opnieuw geprobeerd. De resultaten waren op zich redelijk goed. In 2024 hadden we van de twintig kasten vijftien legsels met 91 uitgevlogen jongen. In 2025 waren er jammer genoeg verschillende kasten kapot of weggehaald, het gevolg van predatie en/of vandalisme.

Ondanks dat viel het resultaat niet tegen vijftien legsels met 108 eitjes en 74 uitgevlogen jongen. We hebben besloten om deze route te verplaatsen en de kasten op te hangen in het verlengde van de route bij het Uffelter Kerkweg. Dat zijn nu vijftien kasten geworden.

Goed seizoen spreuwen in Nijensleek

Elk jaar maken in Nijeveen Roelof Prikken en Ruud Smeenk in de winterperiode tien spreuwenkasten schoon.

Deze kasten zijn aangeschaft n.a.v. een ontvangen legaat en -in navolging van de wens-opgehangen nabij het vakantiepark De Moesberg in Nijensleek. Een legaat schenken aan de Vogelwacht is een mooie manier om ook later nog iets te doen voor je favoriete vogels.

De kasten hangen er nu bijna tien jaar en de spreuwen maken er steeds meer gebruik van.

In 2025 waren acht kasten voorzien van een spreeuwnest, één van een mees en één kast was leeg. Spreeuwen broeden prima bij elkaar. De kasten hangen op nog geen honderd meter van elkaar. De vogels hebben weinig of geen last van predatie. Alleen de specht maakt soms de opening van de kast groter. Spreeuwen zijn prima vogels om in tuinen het gras te ontdoen van emelten en engerlingen. Ook rond sportparken, golfbanen en grasvelden zie je steeds meer spreeuwenkasten. Zij doen op duurzame en milieuvriendelijke wijze goed werk voor de terreinbeheerder.

Meet de Mees

Nestkastcontroleurs van onze Vogelwacht hebben in het broedseizoen 2025 deelgenomen aan het landelijk project Meet de Mees. In dit project van de Hogeschool Leiden worden de effecten van bestrijdingsmiddelen op de mezenstand gemeten.

In Nederland groeit de zorg over die effecten op de volksgezondheid en biodiversiteit, terwijl er onvoldoende bekend is hoe ze verspreid zijn over het land. Via de meetgegevens over niet-uitgekomen koolmeeseieren en jonge koolmezen die dood in het nest zijn gevonden, wil men meten welke bestrijdingsmiddelen aanwezig zijn. Vervolgens kan de aanwezigheid van die pesticiden in ons land in kaart worden gebracht.

Mezen vormen een prima indicator voor de aanwezigheid van pesticiden.

Koolmezen vormen een prima indicator hiervoor, omdat ze dicht bij mensen leven, vaak ook in tuinen en parken. Tijdens het broedseizoen verzamelen koolmezen nestmateriaal en duizenden rupsen in hun directe omgeving, die ook veelal ons directe leefgebied is. Via hun voedsel komen bestrijdingsmiddelen in de koolmezen, hun eieren en jongen terecht. In het laboratorium van de Hogeschool Leiden kan men de aanwezige bestrijdingsmiddelen terugvinden.

Nadat afgelopen voorjaar en begin zomer de niet-uitgekomen koolmeeseieren en/of jongen zijn verzameld door de Meet de Mees-organisatie is nu de onderzoeksfase ingegaan. Bijna 3.200 monsters zijn in Leiden zorgvuldig geregistreerd en voorzien van een code. Ze worden bewaard in een speciale vriezer van -80 graden Celsius.

Door een speciale analysetechniek kunnen kleine hoeveelheden chemische stoffen worden opgespoord. Zo kunnen we inzicht krijgen in de mogelijke aanwezigheid van pesticiden of andere stoffen in het materiaal. Met deze analyse kan echter geen uitspraak worden gedaan over de doodsoorzaak.

De onderzoeksresultaten worden in het voorjaar van 2026 bekendgemaakt.

*Namens de werkgroep Nestkastencontrole,
Coördinator Ruud Smeenk (met bijdrages van Riet Stroomer en Bert Noorman).*

Werkgroep Heideschonen

Een geslaagd jaar? Jazeker!

Wie 's winters op een vrijdagochtend rond 10 uur door het Holtिंगerveld dwaalt kan zo maar stuiten op een groep enthousiaste personen die gezeten op meegebrachte krukjes al koffiedrinkend met elkaar in gesprek zijn. Een discussiegroepje? Allerm minst, het zijn de mannen en vrouwen van de werkgroep Heideschonen die even pauzeren tijdens een ochtendje hard werken.

Ze genieten van een welverdiende rust want het sjouwen over de hei met al zijn kuilen en gaten vraagt de nodige energie. Toch gaat iedereen altijd zeer voldaan naar huis, het is nuttig werk en je komt vaak op de mooiste plekken van het Holtिंगerveld, ook op plekken waar je anders nooit zou/mag komen. Het jaar 2025 was voor de heideschoners weer zeer succesvol. De werkgroep groeide door naar 27 leden, de sfeer was bijzonder prettig, het werk gevarieerd en het verblijf op de heide werd diverse keren veraangenaamd via gevulde koeken en andere (thuis)baksels.

*In de rust even bijkomen via koffie, geregeld vaak 'met'
(Foto: Ron Vis).*

Bijzondere gebeurtenissen

- Vrijdag 31 januari ontvingen we een groepje collega-heideschoners uit Zuidwolde bij het Uffelterveen. Dit was een tegenbezoek naar aanleiding van het bezoek dat onze heideschoners in 2024 aan hen brachten. Uitwisselen van ervaringen en bij elkaar meewerken stonden centraal. Boswachters Harald de Graaf van Het Drentse Landschap en Hans Krol van Natuurmonumenten vertelden die ochtend over de beheerwerkzaamheden op hun terreinen.
- In februari kwamen de juniorvogelwachters van de jeugdwerkgroep een ochtend helpen met het rooien van vliegdenntjes.
- Eind februari werd het werkseizoen 24/25 afgesloten met een gezellige ochtend in en rond de Ondernemerskooi bij de schaapskooi in Havelte. Er werd in de omgeving in de buurt van de hunebedden gewerkt, terwijl boswachter Jurre Brouwer van Landschapsbeheer Drenthe zijn kennis met het gebied met ons deelde. De werkochtend werd afgesloten met een zelf-gecaterde lunch.
- 26 september hield Natuurmonumenten haar jaarlijkse bedankdag voor vrijwilligers. Daar maakte weer een flink aantal heideschoners gebruik van. Een leuke manier van Natuurmonumenten om te laten zien dat het werk van vrijwilligers zeer gewaardeerd wordt.

Stille getuigen 'zien' dat het goed is wat de jonge heideschoners van de Bosrank op de achtergrond hebben gepresteerd. (Foto: Han Wonink).

- In oktober hielpen leerlingen van basisschool De Bosrank uit Havelte wederom mee op de hei. Het werd het een prachtige ochtend waarbij ze de handen flink uit de mouwen staken. Daarnaast gingen de leerlingen, begeleid door boswachters Jurre en Judith van Landschapsbeheer Drenthe, op zoek naar bijzondere dingen in de natuur. En genoten ze van de traktatie van Het Drentse Landschap, als dank voor de bewezen diensten. Jammer genoeg konden scholieren uit Uffelte en Wapserveen dit keer niet meehelpen.
- Ook dit jaar trok een groep Heideschoners mee 'het veld in' om rasters op te zetten waarbinnen de schapen van de Holtinger Schaapskudde grazen om zo de betreffende percelen extra en langdurig te begrazen.

Afgeknipte en uit de grond getrokken dennetjes worden naar een verzamelplaats weggesleept. (Foto: Lia Broekhuizen).

Invloed op de vogelstand

Natuurlijk gebeurde er in het Holtingerveld nog veel meer om het karakter van de verschillende terreinen in stand te houden. De diverse grondeigenaren voerden hun eigen onderhouds- en verbeterplannen uit daarbij geholpen door de schapen van de Holtinger Schaapskudde en de Schotse Hooglanders in het Uffelterveen e.o. Interessant om in het boek 'van Korhoen tot Kraanvogel' van Arend van Dijk terug te lezen welke relatie hij in de loop der jaren vond tussen de mate van en aard van de begroeiing van de terreinen (deels het werk van de heideschoners) en de aan/afwezigheid van bepaalde vogelsoorten.

Ook eens meehelpen met de Heideschoners? Eén keer of vaker? Het kan allemaal!

Info zie website VWU: www.vogelwachtuffelte.nl

*Namens de werkgroep Heideschonen,
Gert Hulsebos, coördinator.*

Werkgroep

Torenvalken

Foto: Geert Drogts

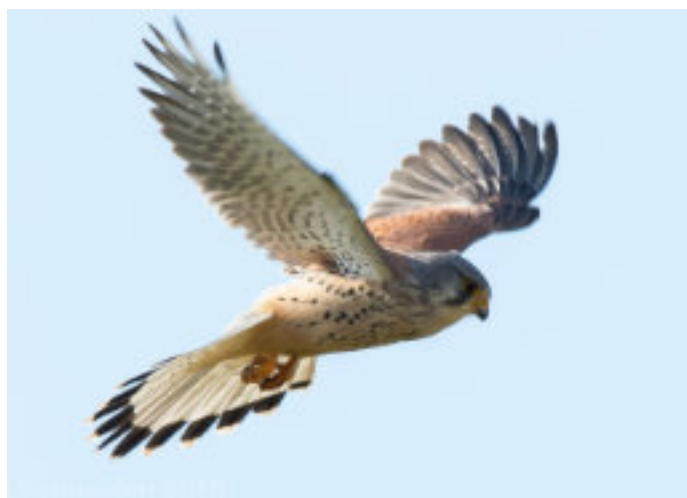
Wreedheid in de natuur treft torenvalk

Een torenvalk is een typische roofvogel van open landschap. Hij voelt zich er thuis omdat dit landschap precies biedt wat voor hem nodig is om te jagen en te broeden.

De torenvalk jaagt voornamelijk op kleine zoogdieren. Je ziet hem dan ook vaak biddend of stil hangend in de lucht hangen. Van hieruit stort hij zich op zijn prooi. Ook jaagt hij soms vanaf uitkijpunten, zoals paaltjes. In akkerlanden, weilanden, bermen en slootkanten komen veel muizen voor. Hier tref je ze het meest aan.

Omdat torenvalken niet zelf een nest maken helpen wij ze door het plaatsen van speciale nestkasten, waarin ze graag broeden. We plaatsen ze op oude lantaarnpalen, wat predatie door bijvoorbeeld steenmarters helpt voorkomen. De bodem voorzien we van een laagje houtsnippers, waarop de eieren gelegd kunnen worden.

Biddende torenvalk op zoek naar een prooi (Foto: Richard Vermeulen).

Belangrijkste werkzaamheden van de werkgroep Torenvalken:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten. Hiervoor zoeken wij geschikte plekken of plekken waar wij valken zien. Ook worden we vaak gebeld door particulieren en boeren.
- Het onderhoud bestaat uit schoonmaken, repareren en vervangen van de kasten.
- Controleren van broedgevallen.
- Het ringen van de jonge valken.

Dit jaar hebben we een nieuwe kast geplaatst en enkele kasten vervangen. Ook zijn er op het Militaire Oefenterrein vier kasten door Defensie geplaatst, waarvan één kast werd bewoond.

Onze nieuwe kast is geplaatst in het Uffelter Binnenveld. Na het plaatsen werd de kast door een ooievaar gebruikt als uitkijpunt. Later in het seizoen is de kast in gebruik genomen door een paartje torenvalken. Zij hebben vier jongen grootgebracht die wij hebben kunnen ringen.

Het bidden en vliegen levert wellicht lekkere buit op. (Foto: Richard Vermeulen).

Overzicht kasten torenvalk

Kast-nummer	Naam	Plaats	Eieren	Jongen	Bijzonderheden
9	Dorenbos	Uffelte		5	
11	Madeweg	Uffelte		5	
15	Westenbrink	Hees		4	
17	Hobbitstee	Wapserveen	0		
18	Blok	Wapserveen		5	niet geringd
19	Modderbult	Uffelte		5	
21	Oosterhuis	Wittelte		2	
28	Mieke Hamaker	Wapserveen		5	
30	Zen	Wapserveen		5	
33	Breman	Uffelte	0		
36	Aaweg	Wapserveen		3	
37	Timmerman	Ruinerwold	5		predatie Nijlgans
38	Hesselterdwarsweg	Ruinerwold	0		
39	Turfvenenweg	Uffelte		6	
41	Benning	Mussels		4	
44	Bouwknecht	Havelte		6	
45	Bouwens	Ansen		3	5 ei
46	Boterveen	Geeuwenbrug		5	
48	van Tarel	Wateren	0		
49	Blaauw	Oude Willem	0		
50	Huizinga	Lhee		7	
51	Bolling	Dwingeloo		6	
52		Eemster	0		
53	Schietveld	Lhee		4	
60	C. v.d. Hoek	Nijensleek	5		predatie Bosuil
61	Dwarsweg	Nijensleek		5	
62	Gorte	Wapserveen		6	
64	Koops	Uffelte		5	
71	Sol	Wapserveen		5	
72	De Muy	Wittelte	0		
90	Venrig	Lheebroek	0		
91	Donkere weg	Elsloo			niet gecontroleerd
94	Wapserauwen	Wapse	0		
96	Kraloerweg	Pesse		5	
97	Raadhuislaan	Havelte		4	
98	Defensie	Mensink		5	

Camera kast

De torenvalken die broedden in de kast bij Claus van der Hoek werden gemonitord door middel van camera's, die zich in en op de kast bevinden. Daardoor konden we mooi meekijken met de gebeurtenissen. Het eerste ei werd gelegd op 22 april en het vijfde ei op 1 mei.

Voor en tijdens de eileg hadden de torenvalken veel last van een bosuil die 's nachts kwam buurten en verschillende aanvallen op het vrouwtje deed. Dit duurde tot 5 mei. Toen begon het vrouwtje pas te broeden. Tijdens het broeden deden vrouw en man hun uiterste best.

Op 2 juni kwamen de eerste kuikens uit het ei. Maar in de nacht van 4 op 5 juni heeft de bosuil huisgehouden in de kast. Hij heeft de jonge valken opgegeten inclusief de prooien die in de kast lagen. Bizar feitje: er lag nog één kuiken in de kast die door de torenvalk zelf is opgegeten. Velen hebben van deze bosuil genoten omdat hij live te volgen was via 'Beleef de Lente', de website van Vogelbescherming Nederland. De natuur kan soms wreed zijn en wij hadden helaas een lege kast. Volgend jaar beter.

Resultaten

Dit jaar hadden we 26 bewoonde kasten, vorig jaar waren dit er 31. Er zijn 115 jongen geringd, tegen 134 jongen in 2024. Dit jaar viel op dat het aantal jongen per nest kleiner was, op een uitschieter na van zeven jongen bij Huizinga in Lhee. Waarschijnlijk hebben de kleinere nesten te maken met het beschikbare voedselaanbod en er zijn twee nesten gepredeerd (door de bosuil en door een nijlgans).

Omdat 2025 het Jaar van de Torenvalk was, heeft Richard Vermeulen een jaarrond filmverslag van onze werkgroep gemaakt. Hierin zijn onze werkzaamheden en belevenissen te zien.

*Wim Snoeken,
coördinator werkgroep Torenvalken*

Wim Snoeken en Richard Vermeulen plaatsen een nieuwe kast op een stalen mast

Bron: Vogelbescherming

Wulpenjong werkt mee aan onderzoek

Afgelopen voorjaar heeft het Grauwe Kiekendief Kenniscentrum Akkervogels samen met Landschapsbeheer Drenthe onderzoek gedaan naar het habitatgebruik van wulpenouders en hun kuikens.

En ook om zo inzicht te krijgen in de overlevingskansen van de jonge kuikens.

Om te kunnen beoordelen hoe ouders en jongen de nestomgeving gebruiken zijn op vier verschillende plekken in Drenthe jonge wulpen gevolgd door opgebrachte gps-loggers (kleine elektronische meetapparaten). Met deze loggers van twee gram wordt elk half uur de locatie van het jong opgeslagen. Dit geeft dan een dag- en nachtbeeld van het terreingebruik en de plekken waar ze hun voedsel zoeken. Eén wulpenjong is op 30 april in Uffelte in het weiland van melkveebedrijf Van der Aa aan de Langestukkenweg uit het ei gekropen. Daarmee was dit één van de eerste jonge wulpen in Drenthe. Tien dagen na het uitkomen is de logger op de rug van de vogel geplaatst. De afbeelding op de volgende pagina laat zien hoe het jong zich in en rondom het nest gedurende 8 dagen heeft verplaatst in de Uffelter Made.

Geloggerde wulpenjong 8 dagen (bron Grauwe Kiekendief Kenniscentrum Akkervogels en LBD Drenthe)

Naast dit onderzoek zijn op vele andere plekken wulpenouders en jongen visueel gevolgd. Elke observatie duurde een uur, minimaal vier keer in het seizoen. Het gedrag van de vogels werd vastgelegd zoals het foerageren, rusten, alarmerend gedrag, alertheid, poetsen, verjagen van predatoren en het warm houden van de jongen. Tot slot zijn tijdens de broedperiode camera's bij vijf nesten geplaatst om een inkijkje te krijgen in de zorg van de ouders voor de eieren en hun jongen. Zo blijkt dat het mannetje meer dan 60 procent van zijn tijd het broeden voor zijn rekening neemt en dat hij dit voor het grootste deel in de nacht doet. Overdag is het vrouwtje aan de beurt en zorgt het mannetje voor de bescherming van het nest door predatoren te verjagen. Mannetjes nemen ook na het uitkomen een belangrijk deel van de zorgtaken op zich. Zo vertrekken de vrouwtjes na half juni al richting overwinteringsgebieden en blijven de mannen bij de jongen totdat deze vliegvlug zijn. Echte bikkels dus.

Jonge wulpen. (Foto: Wim van Veen).

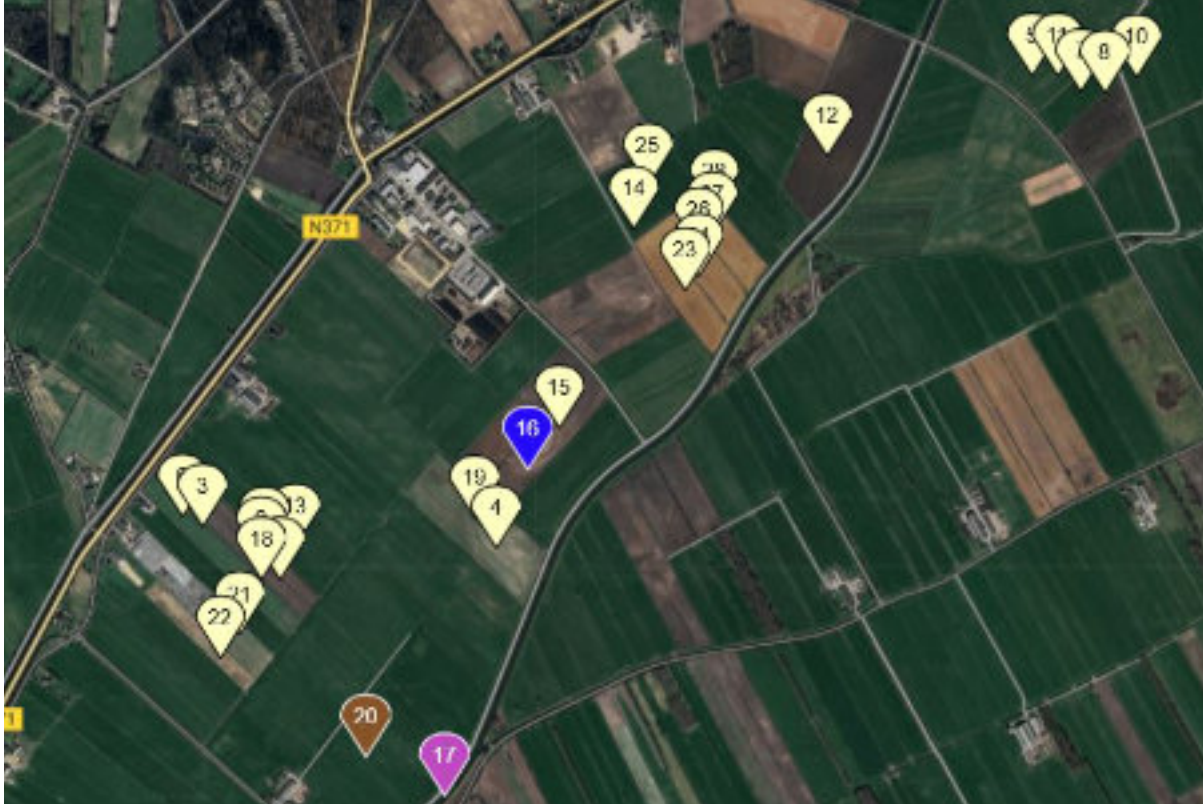
Het voorjaarsweer en voedselaanbod

De winter verliep behoorlijk nat en zacht. In de tweede helft van februari werd het droger. Ook maart en vooral april waren uitzonderlijk droge maanden. Dat was voor de weidevogels bijzonder gunstig omdat het landwerk zoals het injecteren van mest al voor het broedseizoen klaar was. Pas in de tweede helft van mei kwam er weer wat regen, precies op tijd voor de gewasgroei en het voedselaanbod voor de vogels. Juni en juli verliepen wisselend met warme periodes en buien. Ook niet ongunstig voor de weidevogels.

Weidevogels Uffelte en Havelte

In de Uffelter en Havelter Made kwamen de weidevogels dit jaar langzaam op gang. Twee weken nadat het eerste Kievitse in Noord-Brabant was gevonden was het de beurt aan de Kieviten in ons werkgebied. In Uffelter Made zijn in totaal tien paartjes Kieviten geteld, dat was aanzienlijk beter dan het jaar 2024 (toen vier paar) En met drie broedparen van de wulp, was dat eentje minder dan het jaar daarvoor. Totaal zijn er vijftien nesten gevonden waarvan drie (allemaal van wulpen) zijn uitgebroed.

In de Havelter Made was het aantal broedparen wederom positief. Waar we in 2024 verrassend zestien paar mochten tellen, waren dat afgelopen voorjaar twee meer. De Kieviten hadden duidelijk de overhand met zestien paartjes. En nog één wulpen- en één scholeksterpaar. In het seizoen zijn 27 nesten met eieren gemarkeerd en uiteindelijk zijn zestien nesten uitgekomen. Een mooie score.

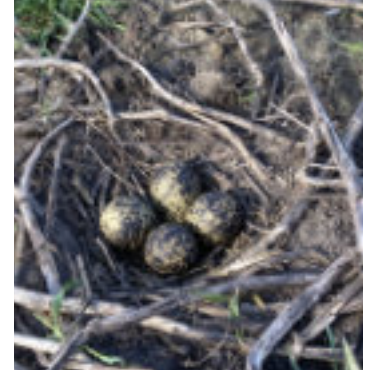
Weidevogels 2025 in Havelter Made, geel = kievit, bruin = wulp, blauw = scholekster, rose= meerkoet (Bron: Boerenlandvoegelmonitor)

Resultaten van de weidevogels

Kievit

Nadat het eerste kievitsei op 7 maart in het Brabantse Ravenstein was gevonden was het wachten wanneer in ons beschermingsgebied de kieviten met de leg zouden beginnen. De eerste drie nesten, met één, twee en vier eieren vond Herman Leenstra op 23 maart op een bouwland aan de Oosterweidenweg in de Havelter Made. Met zestien broedparen was dit aantal gelijk aan het jaar 2024. In de loop van het seizoen zijn 25 nesten met eieren geregistreerd. Omdat de predatiedruk tijdens de broedperiode dit jaar wat lager was zijn uiteindelijk vijftien broedsels uitgekomen. Dan duurt het nog vier tot vijf weken voordat de jongen vliegvlug worden, voor de jonge vogels een onzekere periode. Is er voldoende voedsel en hoe vaak worden ze bedreigd door predatoren? Ondanks deze gevaren zijn ongeveer tien jonge kieviten uitgevlogen in de Havelter Made. Toch nog een mooi resultaat.

*Vol nest kievit.
(Foto: Herman Leenstra).*

Helaas was het met de kieviten in Uffelte slechter gesteld al leek dat er in eerste instantie niet op. Met tien broedparen waren we heel blij en kwamen we op hetzelfde aantal als in 2023. In 2024 waren dat er maar vier. Begin april hadden alle kieviten een nest met eieren, allemaal op grasland. Maar een week later waren alle nesten leeg door predatie van de vos, das en kraaien. Iedere keer weer frustrerend voor de weidevogelbeschermers. En dat was niet het enige omdat door het snelgroeïende gras de kieviten op zoek zijn gegaan naar een andere broedplek buiten de Uffelter Made. Het verschil en succes tussen beide makes was dit jaar dus opmerkelijk.

Wulp

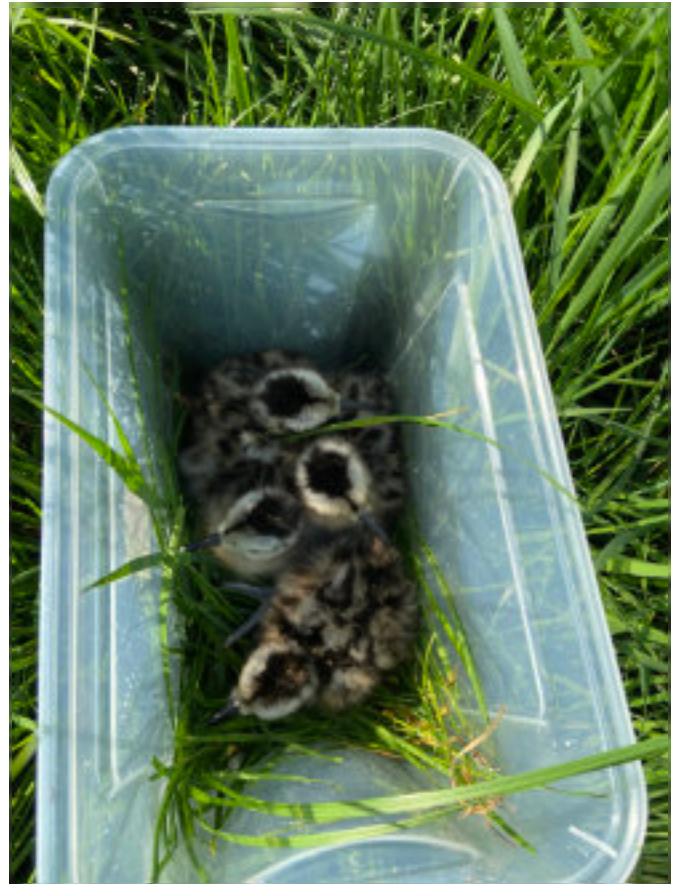
Net als vorig jaar waren de wulpen al vroeg in de weer. Door de zachte winter keerden eind februari de eerst broedparen terug uit hun overwinteringsgebied naar de Uffelte Made. Met drie wulpenparen was dat dit jaar eentje minder dan het vorige jaar. Op 3 april werd het eerste nest met vier eieren in een grasperceel van melkveebedrijf Van der Aa aan de Langestukkenweg gevonden. Achteraf bleek dit het eerste legsel van Drenthe te zijn omdat deze kuikens als eerste in onze provincie uit het ei zijn gekropen. Vijf dagen na de vondst van het eerste nest volgden nog twee nesten met eieren. De tweede lag in een perceel aan de Ruinerwoldseweg dicht naast de boerderij van Van der Aa. Het derde nest is ook gevonden aan de Langestukkenweg maar dan in het grasperceel van Wever dichtbij de Leisloot. Bij alle nesten zijn direct na de vondst stroomrasters geplaatst samen met Wim van Veen om zo de nesten te sparen tegen lopende predatoren.

*Stroomraster aan Ruinerwoldseweg.
(Foto: Herman Leenstra).*

Dat deze vorm van bescherming succesvol blijkt wel uit het resultaat, bij alle drie nesten zijn alle kuikens (twaalf stuks) uit het ei gekropen. In samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe zijn alle jongen gezenderd om ze later in het lange gras terug te kunnen vinden. Dit jaar was zo rond het uitkomen van de eieren voor boeren de tijd om het gras te maaien. Een spannende en drukke periode voor de weidevogelbeschermers. Volop werkzaamheden op het land rond het nest, zoals maaien, schudden, wiersen (maken vaan hoopje of dijk), oprapen van het gras en tot slot injecteren van de mest. Iedere keer waren de beschermers druk in de weer om de jonge wulpen te vangen en op een veilige plek los te laten. Veel werk maar het resultaat mocht er dit jaar zijn! Vijf kuikens hebben deze gevaren overleefd en zijn uiteindelijk uitgevlogen.

*Wulpenkuikens veilig gesteld voor het maaien.
(Foto: Herman Leenstra).*

Nog even terug naar de Havelter Made. Waar vorig jaar twee nesten waren mislukt en we in eerste instantie in 2025 geen succes verwachtten was het toch raak. Op 15 mei vond Wim van Veen in een grasperceel van Bouwknecht aan de Oudevaartweg een nest met drie eieren. Deze wulp was net nadat de boer had gemaaid met zijn waarschijnlijk tweede legsel begonnen. Snel een raster geplaatst en nu maar hopen op succes. Na vier weken kropen de kuikens uit de eieren en zijn alle drie de jongen rond 19 juli uitgevlogen. Een niet meer verwacht mooi resultaat.

Scholekster

Een paartje scholeksters vond dit jaar in de Havelter Made een broedplek aan de Oudevaartweg. Helaas werd het nest vroegtijdig leeggehaald door een onbekende predator.

Junior Vogelwachters mee op pad

De Junior Vogelwachters zijn de afgelopen jaren diverse keren met andere werkgroepen op pad geweest. Op zondagochtend 13 april was het de beurt aan de werkgroep Weidevogels. We zijn gestart met een vogelbingo waarbij de vogelwachters in spe afbeeldingen van weidevogels in het weiland moesten zoeken en afvinken op de bingokaart. Daarna daadwerkelijk op pad met verrekijkers op zoek naar weidevogels in de Uffelter Made. De kinderen hebben Kieviten, wulpen, graspiepers, een veldleeuwerik, een reiger en een buizerd gespot. Tot slot mochten de durfallen slotjespringen met een polsstok. Al met al een leerzame en actieve ochtend.

Dank

De werkgroep Weidevogels blijft zich nog steeds vol enthousiasme inzetten voor het behoud van de weidevogels ondanks de afname. Dit lukt niet zonder de inzet en bereidheid van de veehouders. Via deze weg willen we iedereen bedanken die zich dit jaar weer hebben ingezet om de natuur een handje te helpen.

*Namens de Werkgroep Weidevogels,
Herman Leenstra, Coördinator.*

*Vogelbingo Junior Vogelwachters.
(Foto: Herman Leenstra).*

*Slootje springen.
(Foto: Rosemarie Wanders).*

Foto: André Eijkenaar

Optimisme is onze drijfveer

Daar zit je dan. Na te denken over het afgelopen seizoen. Eigenlijk niks nieuws onder de zon, maar tóch twee verheugende berichten. Daarover straks meer. De werkgroep Kerkuilen sluit het jaar af met een lekker en tevreden gevoel. De stijgende lijn in de broedgevallen bij de kerkuilen lijkt te zijn ingezet. En dat is fijn, maar ó zo voorbarig. Immers, we hebben het niet in de hand, het hangt voor het grootste deel af van de muizenstand. Ja, alwéér die muizen! Daar zijn onze kerkuilen het meest afhankelijk van.

De trend van de kerkuilenpopulatie is stijgend maar evengoed grillig, er zijn daljaren en topjaren afgewisseld met opbouwjaren. Het soortbeschermingsplan gaat uit van een beoogde minimale populatie van 2000 broedparen in muizenrijke jaren. Vooral dat laatste, muizenrijke jaren. En juist dáárop hebben we geen invloed. Waren we in 2024 nog hoopvol met het seizoen gestart en sloten we dat jaar uiteindelijk somber af, dit jaar zijn we meer tevreden. Nu maar hopen dat deze trend zich voortzet. Provinciaal heeft 2025 zich goed hersteld en in onze regio zijn we ook voorzichtig tevreden. Voorzichtig, dat wel, maar optimisme is onze drijfveer!

Het eerste verheugend bericht

We begonnen het jaar met een nijpend tekort aan vrijwilligers. Ondanks het feit dat we het aantal te bezoeken kasten flink hadden gereduceerd, omdat in die kasten al jarenlang geen broedgevallen werden waargenomen, zou het voor de vrijwilligers vanwege een flinke onderbezetting flink aanpoten worden.

Onderbezetting? Jazeker! Een aantal oproepen voor nieuwe vrijwilligers had immers niets opgeleverd. Totdat we het begin van 2025 over een andere boeg gooiden. Een korte pakkende campagne via de facebookpagina van de PR-commissie. Dat leverde tien reacties op. Helaas hebben zich drie kandidaten teruggetrokken. Het was toch niet goed te rijmen met werk en privéleven. Sowieso konden we aan de slag met zeven nieuwe vrijwilligers. Verdeeld over de sub-coördinatoren begonnen zij aan hun vuurdoop en kijken ze nu aan het einde van dit eerste seizoen met plezier en voldoening terug.

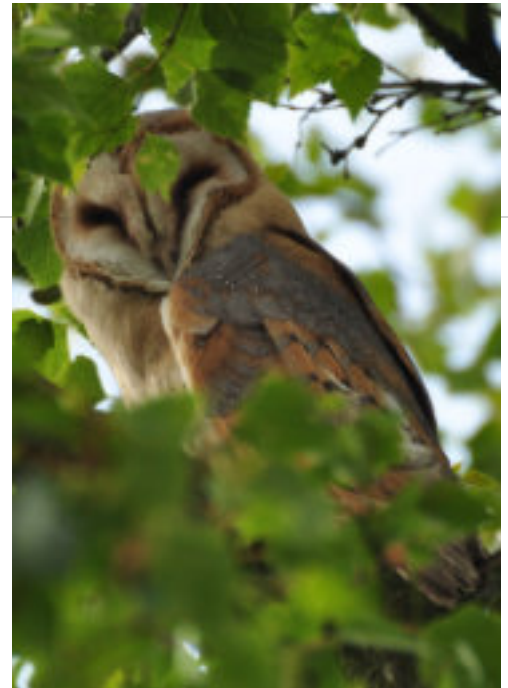
Het tweede verheugende bericht

Héerlijk als je zoiets positiefs kunt schrijven. Ook over de resultaten van afgelopen jaar. In onze regio hebben 79 kuikens het broed van hun ouders overleefd en zijn, voor zover wij hebben kunnen nagaan, ook uitgevlogen op zoek naar een nieuw onderkomen. Wij hopen maar dat ze hier blijven. Aan het aanbod zal het niet liggen. Van de 119 kasten waren er dit jaar slechts 27 bezet. De jonge kerkuiltjes hebben dus volop keuze. We wachten het in spanning af. In het overzicht op pagina 42 ziet u waar en welke resultaten er te melden waren.

De kasten die de laatste jaren een regelmatig bezoek -en soms ook broed- hebben laten zien, is het aantal bezette kasten slechts 20 procent van het totaal: een tegenvaller. Dit zou wellicht te maken kunnen hebben met het feit, dat het prooiaanbod voor de kerkuil wat tegenviel. Wij hopen dat in de toekomst de muizenstand significant toeneemt en we tijd vrij kunnen maken voor onderzoek van braakballen van de uilen om te zien welke muizensoort zich hier het best manifesteert. Ook dan kan er onderscheid worden gemaakt welke muis zich op welke grondsoort het best thuisvoelt.

Weinig predatie

Terwijl andere soorten vaak last hebben van predatoren is het opvallend dat we dit bij de kerkuil niet of nauwelijks tegenkomen. Een hele geruststelling. Zoals bijvoorbeeld de werkgroep steenuilen al jaren innovatief bezig is hun kasten steenmartervrij te krijgen hebben wij geen klagen. De mislukte broedsels die we tegenkomen zijn eerder ontstaan door het gebrek aan voedselaanbod. Ook in de wereld van de kerkuilen geldt dan het recht van de sterkste. Helaas is kannibalisme dan de oorzaak van de lugubere vondst die we dan in een kast aantreffen.

*Ook deze kerkuil hoopt ook weer op een goed muizenjaar.
(Foto: Engelbert van der Giessen).*

Resultaat overzicht bezochte kasten

Omgeving/Plaats	Aantal kasten	Kasten bezet	Eieren	Kuikens	Geringd	Mislukt
Ansen	9	5	24	18	18	5
Beilen	1					
Darp	1					
Diever	7	2	8	8	4	0
Dieverbrug	1					
Doldersum	2	2	8	7	7*	0
Dwingeloo/Boterveen	15	2	5	5	5	0
Eursinge (Havelte)	1					
Frederiksoord	3					
Geeuwenbrug	3					
Havelte	5	1	?	5	0	0
Havelterberg	1	1	5	5	0	0
Leggelo	3					
Lhee/Lheebroek	4	1	7	6	5**	1
Reebruggen	4	2		4	0	
Ruinen	15	4	13	6	6	2
Uffelte	13	4	6	6	3***	0
Vledder	1					
Vledderveen	3					
Wapse	2					
Wapserveen	19	3	?	9	9	1
Wateren	4					
Wittelte	1					
Zorgvlied	1					
Totalen	119	27	76	79	55	9
* 1 kuiken reeds uitgevlogen						
** 1 kuiken te klein om te ringen (waarschijnlijk slachtoffer kannibalisme)						
*** 3 stuks reeds uitgevlogen, niet kunnen ringen						

Betrokkenheid gastgevers

Het is toch steeds weer een klein feestje om bij de gastgevers van succesvolle kasten op bezoek te zijn! Ze ontvangen je bij wijze van spreken met open armen, hartverwarmend. En vaak hebben ze wel een bijzonder verhaal over hun 'gasten'. Een enkeling observeert ook meerdere malen het gedrag van de kerkuil en weet daar enthousiast over te vertellen. Dat geeft voor ons soms ook een verklaring waarom de uil niet in de kast, maar bijvoorbeeld achter een damwand of in een spouwmuur zit. Helaas kunnen wij daar dan niet bij om de toestand in het nest te beoordelen. Daardoor kan het beeld van het eindtotaal soms ook vertekend zijn.

Vertekend?, soms zelfs **bizar!** Onlangs waren we op bezoek voor advies om een kast voor de kerkuil te plaatsen. Nou, zo moeilijk was dat niet. Een prachtige schuur met een heel grote zolder. Er zat al een uil, dat bleek uit de braakballen en krijtsporen op de vloer. Maar hoe kwam die uil binnen? Geen gat of ruimte waardoor het beestje binnen kon komen te bekennen. Maar hoe dan wel? De gastgevers in spé wisten het wel! Wat bleek?

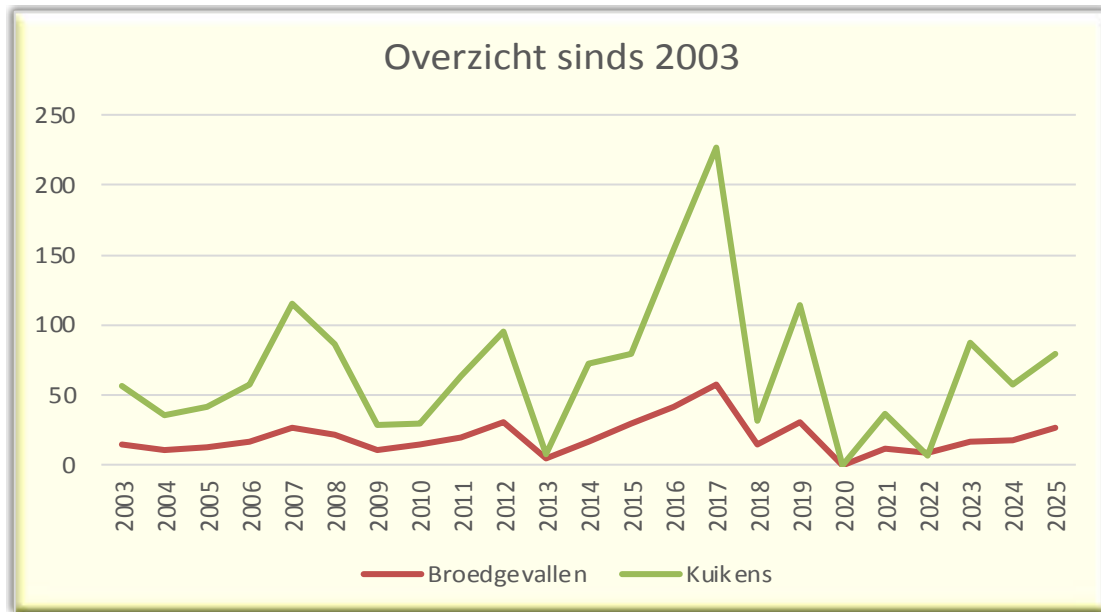
In een raam was een ventilator geplaatst. Dáárdoor kwam de kerkuil naar binnen. Draaiend door het gewicht van de uil liet het beestje zich meevoeren en al draaiend wist het zich een weg naar binnen te banen!!!

Het klinkt absurd en ongeloofwaardig, maar we hebben er een filmpje van ontvangen waarop deze manoeuvre duidelijk te zien was. Helaas kunnen we dat filmpje in dit verslag niet plaatsen, maar op de foto (genomen van het filmpje) is te zien hoe de kerkuil wacht op een gunstig moment. Het was te gek voor woorden om te zien hoe de kerkuil al draaiend in de ventilator naar binnen wist te komen!

Foto links: overzicht plaats ventilator in schuur. U ziet de uil al zitten.

Foto rechts: detail van de ventilator met nu duidelijk te zien dat de kerkuil slim zijn/haar pootje op een vin van de ventilator plaats waardoor deze gaat draaien. Ongelooflijk, maar op het filmpje is het duidelijk te zien!

Deze grafiek geeft het grillige verloop weer van de resultaten waarin 2017 een absolute uitschieter was met 230 kuikens.

Afscheid en dank

Hij is een waardevolle en ontzettend fijne collega vrijwilliger/sub-coördinator binnen onze werkgroep en was altijd bijzonder welkom bij onze gastgevers, maar Wolter van Tarel stopt in 2026 met zijn werkzaamheden als uilenbeschermers en ringer. Helaas gaat hij verhuizen en gaat te ver hiervandaan wonen om zijn werk hier voort te kunnen zetten.

Ook vanaf deze plaats: Wolter ontzettend veel dank voor al jouw werk voor de kerkuilen en andere te ringen vogels. Je bent een fantastisch mens en het was altijd een enorm plezier met jou samen te werken!

Onverdroten doorgaan

Het was dus een bijzonder jaar met een voorzichtig optimistisch beeld. Toch weerhoudt het ons er niet van weer onverdroten en met goede moed 2026 tegemoet te zien. Wij blijven enthousiast! Immers: Optimisme is onze drijfveer!

Mede namens de vrijwilligers van de werkgroep Kerkuilen,
Engelbert van der Giessen, coördinator.

Oppassen voor scherpe klauwen!

Net als voorgaande jaren zijn ook in 2025 de ringers van de Vogelwacht Uffelte e.o. weer op pad geweest om zo veel mogelijk torenvalken, steenuilen, kerkuilen en bosuilen te ringen in het werkgebied van de Vogelwacht (en deels daarbuiten).

De ringers van deze soorten zijn: Jan ter Stege, Wolter van Tarel en Erwin Bruulsema. Helaas gaat Wolter stoppen als ringer, vanwege een verhuizing. We danken hem voor zijn jaren van inzet voor het ringen. We hopen in 2026 een nieuwe ringer op te leiden in het gebied. Op het moment van schrijven hadden we hier nog geen toestemming voor ontvangen vanuit het Vogeltrekstation.

Steenuilen

Bij de steenuilen zijn dit jaar maar liefst 96 uilen geringd. Het betrof hier 6 volwassen uilen en 90 jongen (waarvan een deel in Midden-Drenthe). Het ringen is de activiteit waar veel vrijwilligers en ook bewoners naar uitkijken. Het moment dat de jongen uit de nestkast gehaald worden en ze goed te bekijken zijn. Daarnaast heeft het ringen een hoge waarde voor onderzoek.

Door de ringgegevens zijn we in staat om de steenuilen te volgen. Zo hebben we territoriale uilen die opgevangen waren in de vogelopvang, vanwege een blessure, weer uit kunnen zetten in hun eigen territoria. De ervaring leert dat wanneer het over volwassen steenuilen gaat deze daarna nog jaren kunnen broeden in hun territorium na het uitzetten.

De gewonde uil in het rijtje hieronder is na een vrij lang verblijf in de vogelopvang Fûgelhelling in Ureterp weer uitgezet. Deze is uitgezet in de steenuilenpopulatie in Friesland.

Terugmeldingen 2025 steenuil:

Ringjaar	Jong/adult	Plaats	Meldjaar	Plaats	Dood/levend	Ringnr.
2018	Jong	Ansen	2025	Wittelte	Levend	3.762.846
2024	Jong	Dwingeloo	2025	Lheebroek	Levend	3.900.492
2019	Adult V.	Lhee	2025	Dwingeloo	Levend	3.849.153
2023	Jong	Dwingeloo	2025	Dieverbrug	Levend	3.878.892
2021	Adult V.	Wapse	2025	Wapse	Levend	3.868.272
2018	Jong	Dwingeloo	2025	Eemster	Gewond	3.829.046
2024	Jong	Hellendoorn	2025	Bruntinge	Dood	3.898.397
2024	Jong	Dwingeloo	2025	Dieverbrug	Levend	3.900.493
2021	Jong	Diever	2025	Diever	Levend	3.868.200
2022	Jong	Wapse	2025	Wapse	Levend	3.878.799
2018	Adult V.	Wapse	2025	Wapse	Levend	3.834.024
2024	Jong	Dwingeloo	2025	Hollum	Dood	3.921.458

Jonge steenuilen tijdens het ringen.

Torenavalken

Het ringen van torenvalken is altijd een spektakel. De valken liggen klaar om de indringer (vrijwilliger) te grijpen. Poten omhoog en slaan met die scherpe klauwen. Een hand vol kleine gaatjes is het gevolg na een avondje ringen. Toch blijven we het ringen doen om nieuwe informatie te krijgen over verspreiding en overleving van de torenvalken.

2025 was het Jaar van de Torenvalk, uitgeroepen door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland. Dat het al jaren minder goed gaat landelijk met de torenvalken is niet altijd te merken bij de Vogelwacht Uffelte. Dit jaar hebben we maar liefst 117 jonge torenvalken van een ring kunnen voorzien.

Terugmeldingen 2025 torenvalken:

Ringjaar	Jong/adult	Plaats	Meldjaar	Plaats	Dood/levend	Ringnr.
2025	Jong	Eursinge	2025	Oosterwolde	Dood	3.921.641

Jonge torenvalken tijdens het ringen.

Bosuilen

Net als elk jaar is het ringen van de bosuilen bijzaak. Dit jaar hebben we negen jongen kunnen ringen over drie nesten. In dit geval waren het ook drie jongen per nest. Het mooie van bosuilen is dat het behoorlijk logge uilen zijn. Heel anders dan de steenuil en de kerkuilen. De geringde nesten bevonden zich dit jaar in Wateren, Nijensleek en Dwingeloo. In het gebied zitten veel meer bosuilen. Zo zijn er in het dorp in Diever al meldingen van minstens vier nesten.

Terugmeldingen 2025 bosuilen:

Ringjaar	Jong/adult	Plaats	Meldjaar	Plaats	Dood/levend	Ringnr.
2024	Jong	Wapserveen	2025	Bakkeveen	Dood	6.194.563

Kerkuilen

In 2025 zijn er in het gebied van de Vogelwacht Uffelte e.o. 60 jonge kerkuilen geringd. Dit is zeker geen record, maar wel weer meer dan de 51 die geringd werden in 2024.

Terugmeldingen 2025 kerkuilen:

Ringjaar	Jong/adult	Plaats	Meldjaar	Plaats	Dood/levend	Ringnr.
2016	Jong	Diever	2025	Oosterwolde	Dood	5.526.939
2016	Adult	Dwingelloo	2025	Broekhuizen	Dood	5.526.921

Ringspullen om te kunnen ringen (ringtang, afneemtang, meetlat, ringen).

Ook in 2026 zullen we ons weer inzetten voor het ringen. Dit om het onderzoek landelijk en lokaal voort te zetten en de vogels die we zo goed beschermen nog beter te kunnen volgen. Daarnaast zorgt de informatie die voortkomt uit het ringen tot een betere bescherming van de vogels.

*Namens de Werkgroep Ringen,
Erwin Bruulsema, Coördinator.*

Bron: STONE - Piet Munsterman

De flexibiliteit van de steenuil

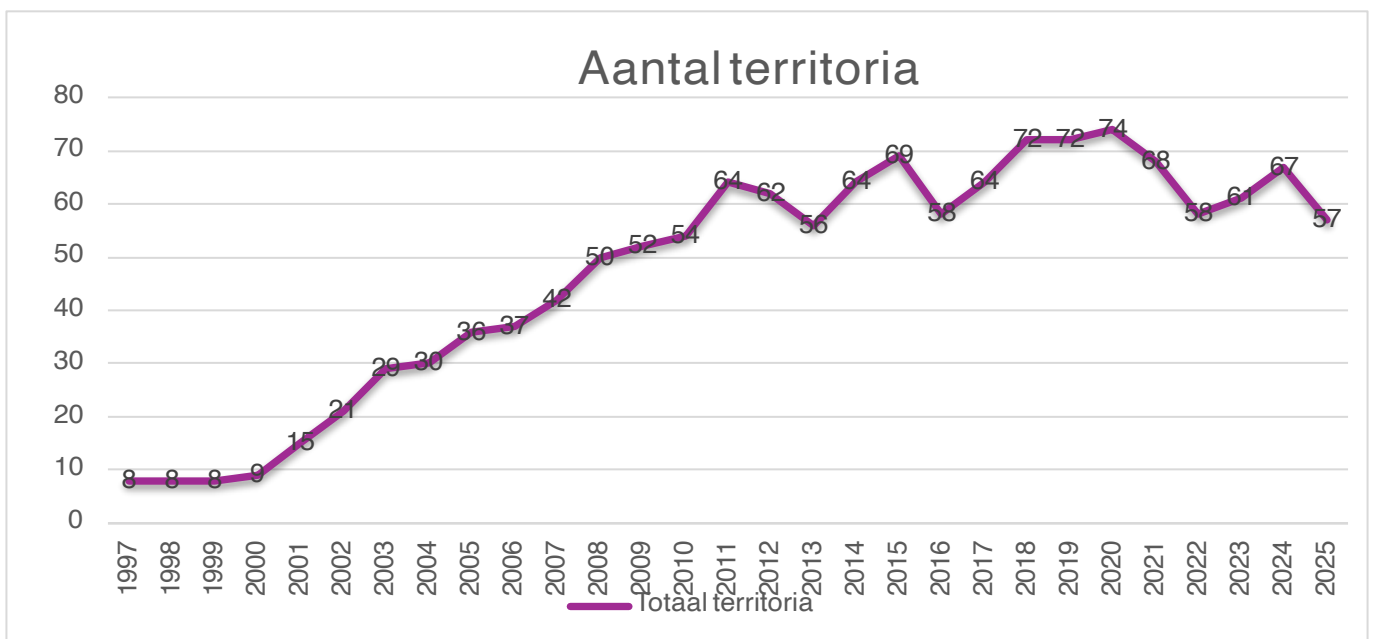
Dat steenuilen mensen opzoeken weten we al. Het is een echte cultuurvolger die het liefst dicht bij mensen op de erven verblijft, want waar mensen aanwezig zijn, zijn ook prooien zoals muizen, meikevers, mestkevers, larven, vogels, etc....

De steenuil is een opportunist qua prooien en vindt die in een territorium die niet veel groter is dan 500 meter in doorsnede. Met het voorgaande houden de vrijwilligers van de steenuilenwerkgroep rekening bij het ophangen van de nestkasten.

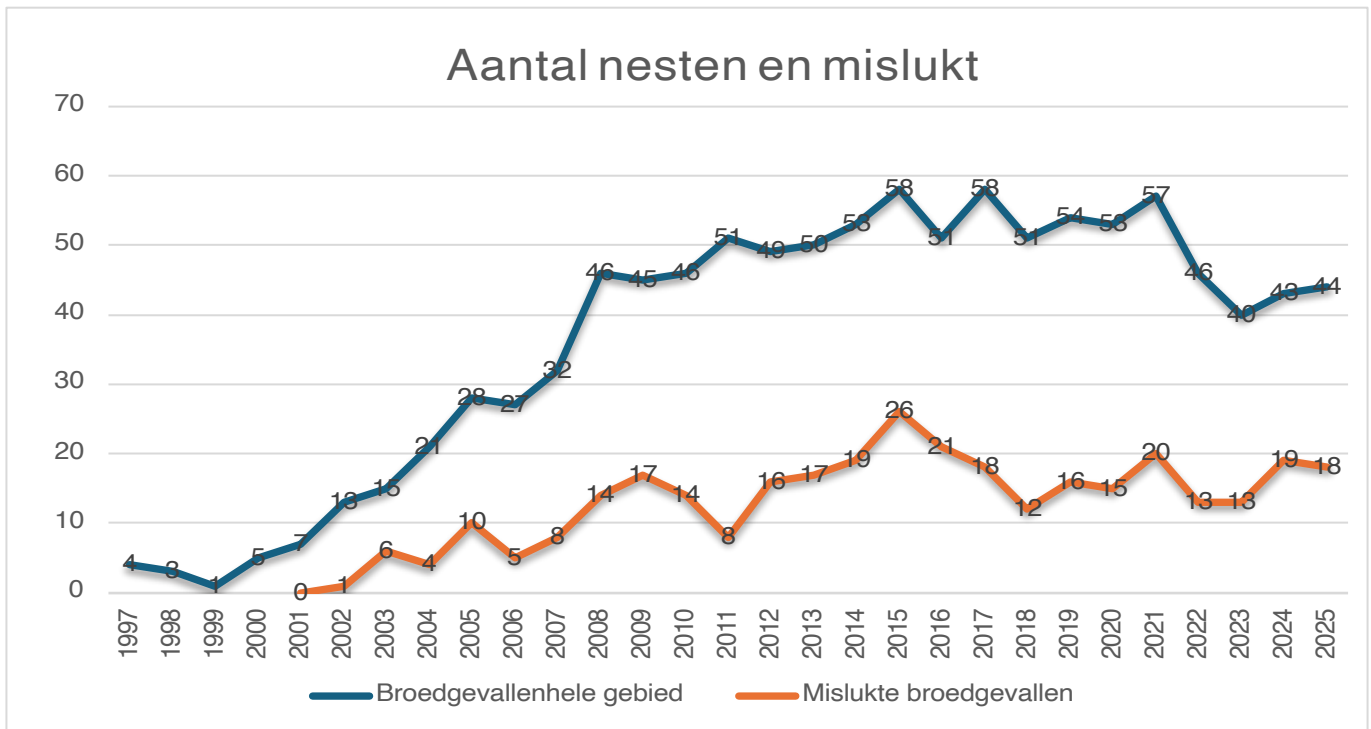
Ooit is onder de vlag van de Vogelwacht Uffelte e.o. en met de tomeloze inzet van Fred van Vemden begonnen met het ophangen van nestkasten rondom Ansen. Door om elk aanwezig nest weer in een soort van olievlek nestkasten op te hangen heeft de populatie zich uit kunnen breiden en vinden we de steenuil inmiddels in een groot deel van Westerveld en De Wolden. Dat ging niet vanzelf. Met de erfenis van Fred zijn de vrijwilligers van de werkgroep verdergegaan met het ophangen van nestkasten.

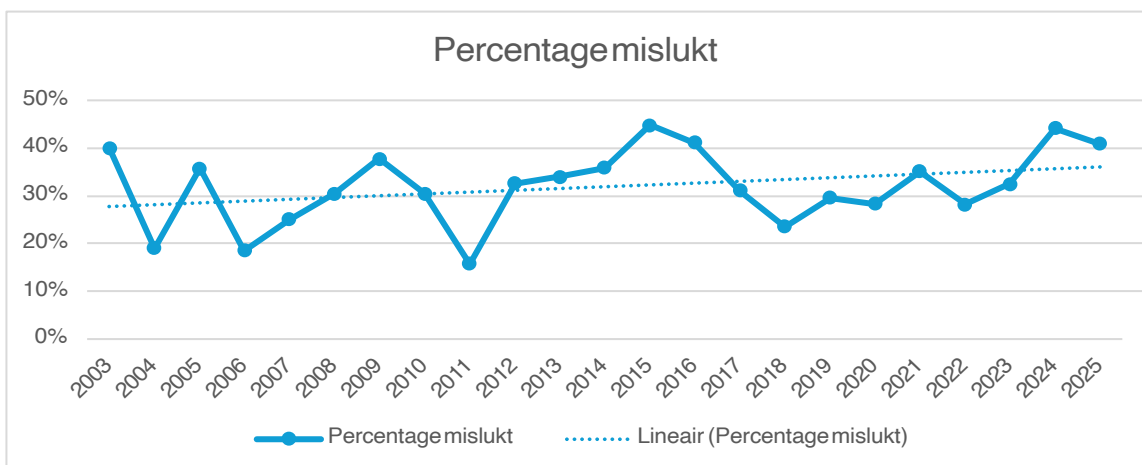
Eén van die nestkasten hangt sinds 2002 aan de molen in Diever. Deze kap, met het gevolg dat deze elke week naar de wind draait. Voor de steenuil maakt dit niet uit, die past zich daar elke week op aan en broedt elk jaar in deze nestkast. Dit laat wel de flexibiliteit van de steenuil zien en dat ze zich niet zomaar laten verjagen. De schrik was er begin dit jaar toen de molenaar vlak voor het broedseizoen een mailtje stuurde dat de nestkast verwijderd was van de molen. De reden was het vervangen van de balk waaraan de steenuilenkast hing. Ze wisten niet precies wanneer dit ging gebeuren, maar wel dat dit in het broedseizoen zou zijn. Ook zij waren daar niet heel blij mee, maar sommige dingen laten zich niet sturen. Met bloedspoed hebben we vanuit de werkgroep toen twee nestkasten aan bomen nabij de molen gehangen in de hoop dat de steenuilen die zouden accepteren als broedlocatie. Tijdens de ei-controle bleek dat de steenuilen zich flexibel hadden opgesteld en in één van de alternatieve kasten waren gaan broeden. Uiteindelijk zijn hier vier jongen succesvol uitgevlogen. Na het broedseizoen is (na het vervangen van de balk) de nestkast aan de molen herplaatst en zijn de twee alternatieve kasten weer weggehaald, omdat deze met de nieuwbouwplannen nabij de molen niet op een gunstige plek hingen. De uilen werden vervolgens weer dagelijks waargenomen bij hun oude vertrouwde nestkast aan de molen.

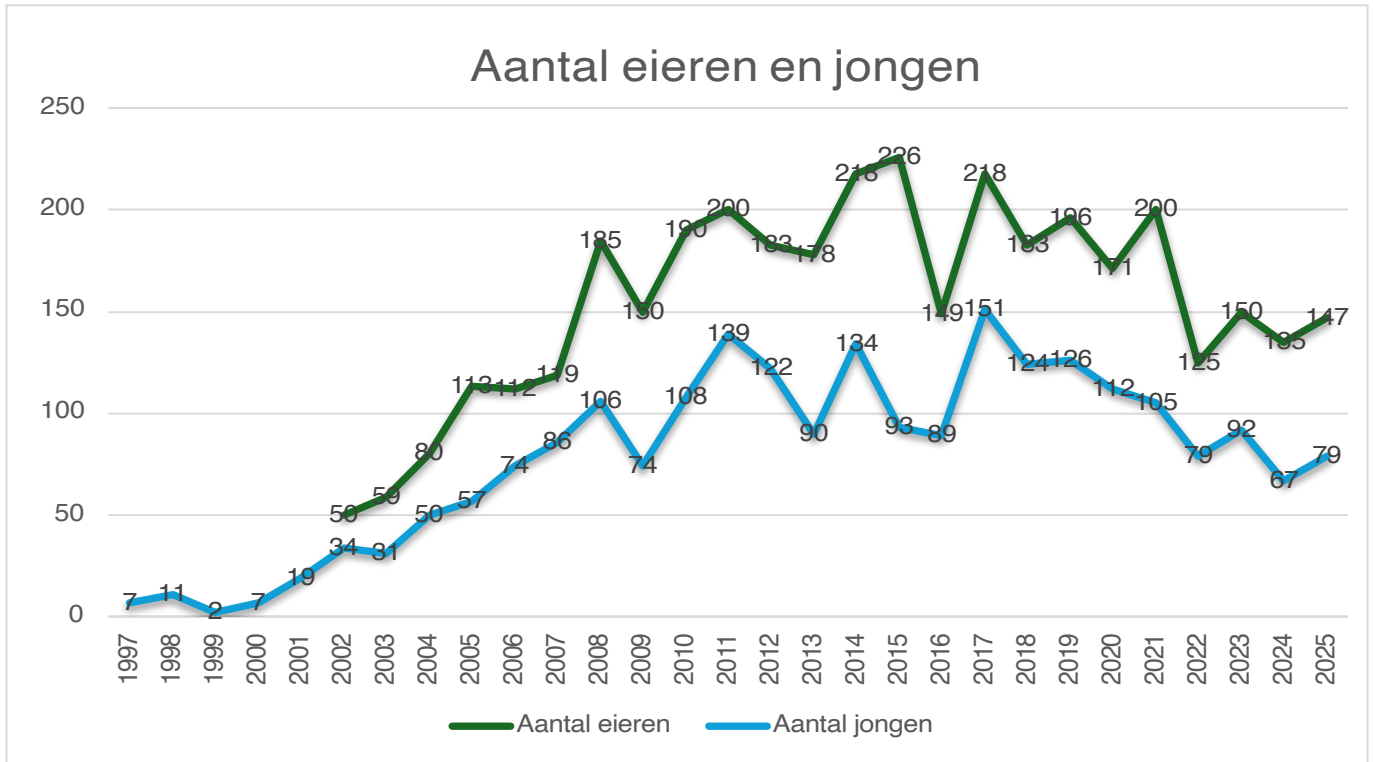
Het aantal territoria dat vastgesteld is dit jaar in het gebied van de Vogelwacht Uffelte e.o. is 57. Dat zijn er tien minder dan in 2024. Een behoorlijke terugval in het aantal territoria, maar geen reden tot zorgen. De vrijwilligers worden steeds meer bedreven in het inventariseren van de territoria, waardoor dubbeltellingen minder voorkomen en er reëlere aantallen territoria worden vastgesteld. Daarnaast hebben we in enkele sub-gebieden ook iets minder territoria de afgelopen jaren, terwijl het in de andere gebieden weer iets toeneemt.

Het aantal nesten en mislukte nesten is hierboven te vinden. Ook hier zien we lokaal erg grote verschillen. Bij Ruinen en omgeving waren veel mislukte nesten, terwijl bij Dwingeloo en omgeving het een stuk beter ging met de nesten en het uitvliegen van de jongen. In totaal zien we een klein herstel optreden qua aantal nesten, waarbij we in 2023 een behoorlijke dip hebben meegemaakt die we te boven proberen te komen. Dit jaar kwamen we uit op 44 nesten, waarvan er 18 mislukten. Het percentage mislukte nesten lag daarmee boven het landelijke gemiddelde van circa 30%.

Met een herstel in het aantal nesten zagen we ook een herstel (ten opzichte van 2024) van het aantal eieren en het aantal (vermoedelijk) uitgevlogen jongen. We zijn nog niet terug op het niveau waar we zouden willen zijn, maar er wordt door de vrijwilligers hard aan gewerkt om dit herstel voort te zetten.

Een groot onderdeel van het vrijwilligerswerk is het buiten de nestkasten houden van de marters. Predatie door marters is sinds 2009 aan de orde bij de steenuilen en sindsdien zijn er diverse soorten nestkasten ontwikkeld en doorontwikkeld. Inmiddels wordt er hard gewerkt om een deel van de nestkasten om te bouwen naar pendelkasten. Deze lijken nog beter de steenuil buiten te houden dan de sluiskasten die we altijd al gebruikten.

Pendelkast op een boombok.

Stenuilenvrijwilligers tijdens het ringen..

In 2025 hebben we afscheid genomen van twee sub-coördinatoren die gestopt zijn met hun steenuilenwerk. Na circa tien jaar van inzet heeft Okko Vos het stokje overgedragen aan Dick Dreves. Dick gaat hiermee het sub-gebied rondom Dwingeloo, Lhee en Lheebroek coördineren. Daarnaast is Jac Hamers na zo'n vijf jaar met het sub-coördinatorschap van Ruinerwold en omgeving gestopt. Op het moment van schrijven was daar nog geen nieuwe coördinator voor beschikbaar. In overleg met het bestuur van de Vogelwacht Uffelte e.o. is hiervoor een vacature uitgezet. Wij danken Okko en Jac voor hun jarenlange inzet voor de steenuilen.

Het jaar 2026 is door de Vogelbescherming Nederland en Sovon, in samenwerking met STONE (Stenuilenoverleg Nederland), uitgeroepen tot Jaar van de Steenuil.

Dit biedt een mooie kans om de steenuil in 2026 extra onder de aandacht te brengen van de bewoners, vrijwilligers, overheden en alle andere geïnteresseerden binnen het gebied van de Vogelwacht Uffelte (en daarbuiten).

Op naar weer een mooi steenuilenjaar, op naar 2026.

*Erwin Bruulsema,
coördinator werkgroep Steenuilen.*

PR-commissie

Vol enthousiasme onze 'club' promoten

De vrijwilligers van de PR-commissie hebben een fantastisch jaar met elkaar gehad. Veel uren gezellig met elkaar doorgebracht om de Vogelwacht Uffelte e.o. te promoten. Veel bedacht en hard gewerkt voor dertien evenementen.

We prijzen ons gelukkig dat we er in de persoon van Conny Heemskerk een vrijwilligster bij hebben. Ze is uiterst creatief en brengt frisse ideeën in de werkgroep.

Muzikale hulde voor nieuwe PR-vrijwilligster Conny Heemskerck.

Tijd om een kanjer in het zonnetje te zetten: Martha Sol

Waarom? Voorbeeldje: De werkgroep vraagt om berkenstammetjes. Martha trekt haar laarzen aan en neemt haar gereedschap mee. We rijden het landgoed op, wat al een belevenis op zich is en Martha gaat aan het werk. Elk jaar assisteert ze op die manier onze public relations-activiteiten.

*Berkstammetjes nodig?
Martha Sol staat altijd klaar, met hulp van Peter Smit.*

Ons eerste optreden in 2025 was op 16 januari bij de lezing over 'water- en rietvogels van De Wieden'. De lezingen worden steeds drukker bezocht en daar zijn we ontzettend blij mee. Bezoekers kopen graag het een en ander uit onze 'kraam'.

Op 27 februari was de algemene ledenvergadering met het goede nieuws dat het ledental in 2024 naar 840 is gestegen. In het afgelopen jaar zijn er negen bijgekomen, waarmee de vereniging eind 2025, 849 leden telde.

Op 13 maart was de werkgroep present bij de lezing van Geert de Vries over 'vogels in de woonomgeving'. Een overvolle zaal in De Veldkei waarbij heel wat vogelspullen van eigenaar veranderden.

Op 21 april was de Vogelwacht zoals altijd aanwezig tijdens het kroamschudden van de Holtinger Schaapskudde. De aanloop was door het bar slechte weer minder dan in voorgaande jaren. Maar voor het uilenballenpluizen onder leiding van Engelbert van der Giessen was toch behoorlijk veel animo.

Op 14 mei hadden we de voorjaarsmarkt in de Molenhof in Havelte. Gezellig en knus, in een gemoedelijke sfeer.

Op 9 augustus presenteerde de werkgroep zich opnieuw op de jaarlijkse Oogstdag in Lhee. Op een ongelukkige plek weliswaar, want de sterke wind blies het kaf richting onze kraam. Hoestend en proestend maakten onze vrijwilligers er het beste van.

Ook op 4 oktober was het weer ons en de potentiële bezoekers van het 25-jarig jubileum van de Steenuilenwerkgroep niet gunstig gezind. Sterker nog, het festijn op het terrein van de Holtinger Schaapskudde moest na een uurtje werk door enorme rukwinden worden afgeblazen.

Bij de najaarslezingen van 23 oktober en 6 november was de werkgroep met een kraam met vogelartikelen aanwezig. En natuurlijk ontbraken we niet op 22 november in het Uffelter dorps huis De Vlasbarg'n bij de boekpresentatie van Arend van Dijks levenswerk: 'van Korhoen tot Kraanvogel'

De échte diehards laten zich niet kisten bij het kroamschudden!

Voor de bezoekers van de boekpresentatie in de Valsbarg'n was er een speciaal gebakje.

De werkgroep besloot in december het jaar op traditionele wijze bij drie kerstmarkten (in Marknesse en Havelte). De kerstmarkt 'Dickens Brinkfestijn Havelte' op 20 december was de grootste. Het festijn trok duizenden bezoekers; de sfeer was ontzettend gezellig en de mensen hadden er zin in.

*Sfeervol beeld van de jaarlijkse Kerstmarkt op de Havelter Brink.
(Foto: Betsy Koning).*

De PR-commissie, bestaande uit Conny Heemskerk, Ineke en Peter Smit, Helma en Riet Stroomer en Alie Westerhof, wil alle leden en belangstellenden door het jaar heen bedanken voor hun bezoek en de aankopen bij onze kraam. We hebben het met ontzettend veel plezier gedaan en kijken terug op een mooi vogeljaar.

**We wensen iedereen in 2026 een jaar vol vrijheid, verbondenheid en vrede
voor mens én natuur.**

Namens de PR-commissie
Riet Stroomer, coördinator.

Weer veel moois om naar uit te kijken

Ook 2025 was voor de Junior Vogelwachters een jaar om niet te vergeten. De jeugdleden vormen een erg leuke en hechte groep van zo'n twintig kinderen in de leeftijd van zes tot elf jaar die steeds weer met veel enthousiasme hebben deelgenomen aan de geplande activiteiten.

Bijna elke maand is er wel een activiteit waarbij veel zintuigen worden geprikkeld en waarbij de kinderen steeds weer nieuwe ontdekkingen doen over hoe het eraan toegaat in de natuur.

Van het maken van nestkastjes, vetbollen, een late avondwandeling, kijken of je van de natuur kunt leven of het zoeken naar paddenstoelen: het stond allemaal op het programma. Ook waren er speurtochten naar weidevogels, vissen, kikkers, bodemdieren of spinnen. Daarbij maakten we gebruik van speciale zoekkaarten, spiegeltjes en door de vogelwacht beschikbaar gestelde verrekijkers. Met andere woorden, het was een mooi vol programma waar voor elk kind wel een activiteit bij zat om naar uitkeken.

Ideeën van harte welkom

Ook voor 2026 staan er mooie en leuke activiteiten op de agenda. En zijn we weer bezig met het vervolgprogramma dat hierop aansluit. Wie een leuk idee heeft om iets te ondernemen met onze jeugdleden, iets moois heeft te vertellen over een bepaald dier of wat dan ook, is van harte welkom om dit kenbaar te maken aan de werkgroep Jeugd. Laat het ons weten via jeugdcommissievwu@gmail.com

Een van de interessante jeugdactiviteiten in 2025 was een vogelbingo bij een excursie van de werkgroep Weidevogels.

Nog een woordje van dank naar de ouders die ons bij de activiteiten hebben geholpen.

*Namens de Junior Vogelwachters,
Frans Hamelijnck, coördinator.*

Meer dan een vogelatlas

Het hoogtepunt voor de Vogelwacht in 2025 is ongetwijfeld de uitgave van het (verlate) jubileumboek

‘van Korhoen tot Kraanvogel’

Dit levenswerk van Arend van Dijk mag zich niet alleen verheugen in belangstelling vanuit onze regio en in landelijke vogelkringen. Maar het is ook opgemerkt door andere lezers die van een goed boek houden. Zoals bij een van de 25 medewerkers van de website Boekenbijlage.nl. De bedoeling van die site is om mensen enthousiast te maken voor de besproken boeken. Medewerker Kees de Kievid is een verwoed boekenverzamelaar en lezer, gepensioneerd docent, met veel interesse in thrillers en misdaadromans, sciencefiction, schilderkunst, natuur en geschiedenis. Ervaar in deze extra bijdrage aan het Jaaroverzicht 2025 waarom De Kievid het boek aanpreeft als ‘Meer dan een vogelatlas’. En waarom hij in zijn recensie termen gebruikt als subliem, majestueus en zo goed als perfect. Voor wie benieuwd is naar zijn verhaal verwijzen we naar de website van

Boekenbijlage.nl:

<https://boekenbijlage.nl/van-korhoen-tot-kraanvogel-arend-j-van-dijk/>

Dank ter afsluiting van Jaaroverzicht 2025

Een dankwoord voor Hannah, Herman, Norbert, Wendy, Jacqueline en Simon,

Het lijkt vanzelfsprekend dat het bestuur van de Vogelwacht Uffelte e.o. ervoor zorgt dat alles op rolletjes loopt. Maar er zijn weinig mensen die beseffen hoeveel tijd en energie in de bestuurstaken zitten.

Vaak achter de schermen.

Jullie luisteren, denken mee en beslissen.

Je voelt dat de sfeer onderling heel erg goed is en dat bevordert de samenwerking met de coördinatoren en andere vrijwilligers.

Dankzij jullie inzet is onze vereniging een plek waar je je welkom voelt en waar ruimte is voor plezier.

Daarom dank voor jullie enthousiasme en betrokkenheid van het afgelopen jaar. We kijken met vreugde uit naar 2026.

Een blije Vogelwachter.

Slotwoord

Naar onze mening is het ons weer gelukt een mooi Jaaroverzicht 2025 gemaakt te hebben.

Wij hopen dan ook van harte dat u met plezier dit jaaroverzicht 2025 gelezen heeft.

Een overzicht waar wij met enthousiasme en inzet aan hebben gewerkt en, eerlijk, er ook best een beetje trots op zijn!

Dit Jaaroverzicht 2025 zou niet tot stand gekomen zijn zonder de kopij van de coördinatoren en bestuursleden. Dank daarvoor!

Gerard Veerkamp en Engelbert van der Giessen

